

Briselē, 17.10.2013
COM(2013) 715 final

2013/0340 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES DIREKTĪVA,

**ar kuru groza Padomes Direktīvu 2009/71/EURATOM, ar ko izveido Kopienas
kodoliekārtu kodoldrošības pamatstruktūru**

{SWD(2013) 422 final}

{SWD(2013) 423 final}

{SWD(2013) 424 final}

{SWD(2013) 425 final}

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

1.1 Vispārīgais konteksts

Avārija Fukušimas Daiči kodolspēkstacijā 2011. gadā radīja ievērojamu kaitējumu videi, ekonomikai un sociālajai jomai, kā arī viesa bažas par iespējamu apdraudējumu avārijas skarto Japānas iedzīvotāju veselībai. Lai gan šo avāriju izraisīja zemestrīce un ārkārtīgi spēcīgs cunami, izpētot avārijas cēloņus, ir atklāta virkne paredzamu faktoru, kuru savstarpēja mijiedarbība izraisīja minēto katastrofu. Analizējot Fukušimas kodolavāriju, konstatētas diezgan nopietnas un atkarīgojošas tehniskās problēmas, kā arī iestāžu pastāvīgi pieļautas kļūdas, tāpat kā nu jau pirms vairākām desmitgadēm tas tika konstatēts izmeklēšanā pēc kodolavārijām *Three Mile Island* kodolspēkstacijā un Černobiļas kodolspēkstacijā. Šī pēdējā, Japānā notikusī kodolavārija no jauna ir sašķobījusi sabiedrības ticību kodolenerģētikas drošībai, turklāt tas ir noticis tieši tagad, kad tiek diskutēts par to, vai kodolenerģiju vajadzētu izmantot, lai ilgtspējīgā veidā apmierinātu enerģijas pieprasījumu pasaulē.

Fukušimas kodolavārija no jauna lika pievērsties tam, cik ārkārtīgi svarīgi ir gan ES, gan visā pasaulē nodrošināt visstingrākos iespējamus kodoldrošības līmeņus.

Izmantojot kodolenerģiju, Eiropas Savienībā patlaban iegūst gandrīz 30 % no visas tajā saražotās elektroenerģijas un aptuveni divas trešdaļas no elektroenerģijas, kas tiek saražota ar mazām oglekļa dioksīda emisijām. ES darbojas 132 reaktori, kas ir aptuveni trešā daļa no pasaulē ekspluatētajiem 437 kodolreaktoriem. Daudzas no ES kodolspēkstacijām ir būvētas pirms trim vai četriem gadu desmitiem, un kopš tā laika gan to projekti, gan drošības noteikumi ir pastāvīgi modernizēti.

Kodoldrošība ES un tās iedzīvotājiem ir ārkārtīgi svarīgs jautājums. Valstu robežas nav šķērslis kodolavāriju sekām, kas var ne tikai apdraudēt darbinieku un iedzīvotāju veselību, bet arī izraisīt liela mēroga ekonomiskas sekas. Tāpēc sabiedrības un tautsaimniecības labad ir ļoti svarīgi mazināt kodolavārijas risku ES dalībvalstīs, šajā nolūkā piemērojot augstus kodoldrošības standartus un garantējot efektīvu regulatīvo uzraudzību.

Pēc Fukušimas kodolavārijas ES nekavējoties reaģēja uz šiem notikumiem.

Pamatojoties uz pilnvarojumu, par kuru Eiropadome pieņēma lēmumu 2011. gada 24.-25. marta sanāksmē¹, Eiropas Komisija kopā ar Eiropas Kodoldrošības jomas regulatoru grupu (*ENSREG*) visā ES uzsāka visaptverošus riska un drošības novērtējumus kodolspēkstacijām (noturības testi). Noturības testi tika definēti kā kodolspēkstaciju drošības rezervju mērķtiecīga atkārtota novērtēšana, ņemot vērā Fukušimas notikumus, proti, to, ka ārkārtējas dabas katastrofas var apdraudēt spēkstaciju drošības funkcijas. Minētajās novērtēšanās piedalījās visas četrpadsmit ES dalībvalstis, kuras ekspluatē kodolreaktorus², kā arī Lietuva³. Šveice, Ukraina un Horvātija pilnībā piedalījās ES noturības testos un profesionālizvērtēšanas procesā, bet citas kaimiņvalstis (piemēram, Turcija, Baltkrievija un Armēnija), kas piekrita izmantot to pašu metodoloģiju, darbu pabeigs vēlāk. Noturības testi tika sākti 2011. gadā, un vispirms kodoliekārtu operatori veica pašnovērtējumu, un valstu regulatori sagatavoja valstu ziņojumus. Sākotnējie konstatējumi tika izklāstīti Komisijas

¹ Eiropadomes secinājumi, EUCO 10/1/11.

² Apvienotā Karaliste, Beļģija, Bulgārija, Čehija, Francija, Nīderlande, Rumānija, Slovākija, Slovēnija, Somija, Spānija, Ungārija, Vācija, Zviedrija.

³ Lietuvā patlaban tiek slēgta Ignalinas kodolspēkstacija.

paziņojumā par noturības testu starpposma ziņojumu⁴ 2011. gada novembrī, un no 2012. gada janvārim līdz aprīlim visā ES risinājās plaša mēroga profesionālizvērtēšanas process. *ENSREG* Profesionālizvērtēšanas padome⁵ sagatavoja pārskata ziņojumu, ko apstiprināja *ENSREG*. Turklāt *ENSREG* vienojās arī par rīcības plānu⁶, kas paredzēts, lai sekotu tam, kā tiek īstenoti profesionālizvērtēšanas ieteikumi. 2012. gada oktobrī Komisija nāca klajā ar paziņojumu par noturības testu galīgo ziņojumu⁷. Patlaban saskaņā ar *ENSREG* rīcības plānu ir sagatavoti valstu rīcības plāni⁸, kuros ņemta vērā no Fukušimas avārijas gūtā mācība un noturības testu profesionālizvērtēšanas ieteikumi, un 2013. gada aprīlī notikušajā darbseminārā tie tika pārskatīti no to satura un īstenošanas pakāpes viedokļa. Paredzams, ka plašāka auditorija ar darbsemināra kopsavilkuma ziņojumu tiks iepazīstināta 2013. gadā, Otrajā *ENSREG* konferencē par kodoldrošību Eiropā⁹. Turklāt, lai nodrošinātu atbilstīgu rīcību pēc noturības testiem, Komisija ciešā sadarbībā ar *ENSREG* sagatavos konsolidētu ziņojumu par noturības testu ieteikumu īstenošanas progresu. Paredzams, ka šis ziņojums tiks pabeigts 2014. gada jūnijā un nosūtīts Eiropadomei.

Likumdošanas jomā Eiropas Komisija no Eiropadomes 2011. gada martā saņēma nepārprotamu pilnvarojumu "pārskatīt spēkā esošo tiesisko un normatīvo regulējumu attiecībā uz kodoliekārtu drošību" un ierosināt uzlabojumus, kas varētu būt vajadzīgi.

Arī Eiropas Parlaments ir mudinājis veikt tiesību aktu pārskatīšanu. 2011. gada rezolūcijā par enerģētikas infrastruktūras prioritātēm 2020. gadam un pēc tam¹⁰ tika norādīts, ka "turpmākas likumdošanas iniciatīvas par kopīga tiesiskā regulējuma izveidi kodoldrošības jomā ir būtiskas, lai Eiropā pastāvīgi uzlabotu drošības standartus". Turklāt 2011. gada rezolūcijā par Komisijas darba programmu 2012. gadam¹¹ Parlaments aicināja "nekavējoties pārskatīt kodoldrošības direktīvu, lai to nostiprinātu, jo īpaši ņemot vērā pēc Fukušimas avārijas veiktos "spriedzes testu" rezultātus". 2013. gada rezolūcijā par noturības testiem¹² Eiropas Parlaments norādīja, ka pārskatīšanai jābūt "vērienīgai", ievērojami uzlabojot tādas jomas kā "drošības procedūras un sistēmas – jo īpaši nosakot un īstenojot saistošus kodoldrošības standartus, kas atbilst mūsdienu tehniskajai, regulatīvajai un ekspluatācijas praksei Eiropas Savienībā –, kā arī kodolnozares regulatīvo iestāžu loma un resursi, jo īpaši veicinot šo iestāžu neatkarību, atklātību un pārredzamību un vienlaikus stiprinot arī uzraudzību un salīdzinošo izvērtēšanu".

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 2012. gadā Atzinumā par Komisijas paziņojumu par noturības testu galīgo ziņojumu¹³ pauda atbalstu "Komisijas nolūkam veikt vērienīgu Kodoldrošības direktīvas pārskatīšanu".

Reaģējot uz aicinājumiem, kas saņemti no citām ES institūcijām un iestādēm, un saskaņā ar Eiropadomes pilnvarojumu Komisija uzsāka visaptverošu analizēšanas procesu un viedokļu apkopošanu, lai noteiktu attiecīgās jomas un mehānismus likumdošanas pasākumiem. Šis process ietvēra atklātu sabiedrisko apspriešanu tiešsaistē (2011. gada decembris – 2012. gada februāris), kam sekoja plašs dialogs ar ieinteresētajām personām.

⁴ COM(2011) 784 galīgā redakcija.

⁵ Profesionālizvērtēšanas ziņojums – Eiropas kodolspēkstacijās veiktie noturības testi, www.ensreg.eu.

⁶ *ENSREG* rīcības plāns par turpmāku rīcību pēc Eiropas kodolspēkstacijās veikto noturības testu profesionālizvērtēšanas.

⁷ COM (2012) 571, 4.10.2012.

⁸ 17 valstu rīcības plāni ir pieejami *ENSREG* tīmekļa vietnē, www.ensreg.eu.

⁹ <http://www.ensreg.eu/ensreg-conferences>.

¹⁰ P7_TA(2011)0318.

¹¹ P7_TA(2011)0327.

¹² P7_TA(2013)0089.

¹³ TEN/498.

2011. un 2012. gada noturības testu paziņojumos ir ietvertas norādes par iespējamām tiesību aktu uzlabošanas jomām. Šajā kontekstā un saistībā ar spēkā esošo Padomes Direktīvu 2009/71/Euratom, ar ko izveido Kopienas kodoliekārtu kodoldrošības pamatstruktūru¹⁴ (turpmāk – Kodoldrošības direktīva), minētajos paziņojumos uzsvērtas drošības procedūru un sistēmu jomas, kodolnozares regulatīvo iestāžu loma un līdzekļi, atklātība un pārredzamība, monitorings un verifikācija.

Turklāt Komisijas dienesti 2012. gadā sagatavoja ietekmes novērtējumu, pamatojoties uz plašu informācijas avotu klāstu un ņemot vērā to, kā kodolnozare ES un starptautiskā mērogā ir attīstījusies pēc Fukušimas notikumiem.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, ir sagatavots priekšlikums direktīvai, ar kuru groza Kodoldrošības direktīvu, un tā sagatavošanā ir ņemtas vērā *Euratom* līguma 31. pantā minētās zinātnes ekspertu grupas un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas īpašās zināšanas un sniegtā informācija, kā arī rezultāti, ka gūti plašajā apspriežu procesā ar valstu kodolnozares regulatīvo iestāžu augsta līmeņa pārstāvjiem, kuri piedalās *ENSREG*.

1.2 Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Patlaban spēkā esošā Kodoldrošības direktīva ir bijusi svarīgs solis uz priekšu. Tomēr saskaņā ar kodoldrošības filozofijas vadmotīvu, proti, nemitīgu drošības uzlabošanu, un tādējādi nolūkā cita starpā ņemt vērā no Fukušimas kodolavārijas gūto mācību un pēc tam veikto noturības testu rezultātus, bija nepieciešams no jauna apsvērt spēkā esošo noteikumu pietiekamību.

Fukušimā notikusī avārija parādīja, ka daļa nozares nav brīvprātīgi ņēmusi vērā labi zināmu mācību, kas gūta no pirms vairākām desmitgadēm notikušām avārijām, un ka regulatori par to nav pietiekami rūpējušies pat Japānā, kas tika uzskatīta par valsti, kurā ir īpaši augsti rūpniecības un kodoldrošības standarti. Tāpēc tehniskie un organizatoriskie jautājumi, kas izriet no šīs avārijas analīzes, ir apspriežami plašāk.

Eiropā veiktie noturības testi liecina, ka starp dalībvalstīm joprojām saglabājas atšķirības attiecībā uz to, kā tās nodrošina galveno drošības jautājumu visaptverošu un pārredzamu konstatēšanu un pārvaldību. Turklāt noturības testi nepārprotami parādīja priekšrocības, ko nodrošina sadarbības un koordinācijas mehānismi starp visām par kodoldrošību atbildīgajām pusēm, piemēram, profesionālizvērtēšana.

Jāmin arī, ka to publisko sanāksmju laikā, kas tika organizētas saistībā ar noturības testiem, ir paustas prasības paplašināt novērtēšanu, iekļaujot tajā arī gatavību ārkārtas situācijām un reaģēšanas pasākumus.

Tāpēc Komisija uzskata par piemērotu grozīt, pastiprināt un papildināt Kodoldrošības direktīvu, apvienojot tehniskus uzlabojumus ar plašākiem drošības jautājumiem, piemēram, pārvaldību, pārredzamību un gatavību ārkārtas situācijām kodoliekārtās un reaģēšanu uz tām.

Ierosinātie grozījumi ir vērsti uz to, lai ES uzlabotu kodoldrošības tiesisko regulējumu, jo īpaši šādā veidā:

- nostiprinot valstu regulatīvo iestāžu lomu un faktisko neatkarību;
- uzlabojot kodoldrošības jautājumu pārredzamību;

¹⁴ OV L 172, 2.7.2009.

- nostiprinot spēkā esošos principus un ieviešot jaunus vispārīgus kodoldrošības mērķus un prasības, risinot konkrētus tehniskos jautājumus visā kodoliekārtu, jo īpaši kodolspēkstaciju, dzīves cikla laikā;
- pastiprinot monitoringu un pieredzes apmaiņu, šajā nolūkā izveidojot profesionālizvērtēšanas Eiropas sistēmu;
- izveidojot mehānismu ES mēroga harmonizētu kodoldrošības vadlīniju izstrādei.

1.3. Spēkā esošie es tiesību akti kodoldrošības jomā

Pēc tam, kad Tiesa savā spriedumā lietā 29/99¹⁵ atzina, ka pastāv būtiska saikne starp pretradiācijas aizsardzību un kodoldrošību, un tādējādi atzina *Euratom* Kopienas kompetenci veikt likumdošanas pasākumus kodoldrošības jomā, Kodoldrošības direktīva kļuva par pirmo ES mēroga juridiski saistošo tematisko tiesību aktu¹⁶. Minētajā direktīvā tiek noteikts juridiski saistoša sistēma, kas pamatojas uz atzītiem principiem un pienākumiem, kuri noteikti attiecīgajos svarīgākajos starptautiskajos instrumentos, proti, Konvencijā par kodoldrošību¹⁷ un Starptautiskās Atomenerģijas aģentūras (SAEA) izstrādātajos Drošības pamatprincipos¹⁸.

1.4 Atbilstība citām politikas jomām

Tā kā *Euratom* kodoldrošības tiesību aktu galvenais mērķis ir nodrošināt darbinieku un visas sabiedrības aizsardzību pret jonizējošā starojuma radīto apdraudējumu, tie galvenokārt ir saistīti ar *Euratom* pretradiācijas aizsardzības tiesību aktu kopumu, kuru galvenais pīlārs ir Drošības pamatstandartu direktīva¹⁹. Darbinieku un visas sabiedrības aizsargāšanu pret jonizējošā starojuma radīto apdraudējumu nav iespējams nodrošināt, nekontrolējot potenciāli bīstamos šāda starojuma avotus.

Kodoldrošība ir arī ārkārtīgi svarīga dalībvalstu vispārējai gatavībai katastrofām, to nepieļaušanai un reaģēšanai uz tām. Tādējādi Kodoldrošības direktīva ir cieši saistīta ar Savienības Civilās aizsardzības mehānismu²⁰, kas nosaka satvaru ES sadarbībai šajā jomā, tostarp nosakot, kā reaģēt uz radiācijas avārijām Savienībā un ārpus tās.

2. REZULTĀTI, KAS GŪTI, APSPRIEŽOTIES AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN VEICOT IETEKMES NOVĒRTĒŠANU

2.1. Apspriešanās ar ieinteresētajām personām

Pēc Fukušimas avārijas Komisija iesaistījās plašā un pārredzamā dialogā ar dažādajām ieinteresētajām personām un sabiedrību, tostarp aizsākot atklātu apspriešanos internetā saskaņā ar Komisijas pamatprasībām par apspriešanu²¹.

¹⁵ Tiesas 2002. gada 10. decembra spriedums [2002] ECR I-11221.

¹⁶ Pirms tam bija pieņemtas tikai divas juridiski nesaistošas Padomes rezolūcijas (1975. gada 22. jūlijā un 1992. gada 18. jūnijā) par kodoldrošības tehnoloģiskajām problēmām.

¹⁷ INFCIRC/449, 1994. gada 5. jūlijs.

¹⁸ SAEA Drošības standartu sērija Nr. SF-1 (2006).

¹⁹ Padomes Direktīva 96/29/Euratom, kas nosaka drošības pamatstandartus darba ņēmēju un iedzīvotāju veselības aizsardzībai pret jonizējošā starojuma radītajām briesmām.

²⁰ Komisijas priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam par Savienības Civilās aizsardzības mehānismu (COM/2011/934 galīgā redakcija), ar kuru cita starpā paredzēts aizstāt Padomes 2007. gada 8. novembra Lēmumu 2007/779, ar ko izveido Kopienas Civilās aizsardzības mehānismu (pārstrādāta versija).

²¹ COM(2002) 704 galīgā redakcija.

Atbildes uz tiešsaistes sabiedriskās apspriešanas jautājumiem par spēkā esošā *Euratom* kodoldrošības tiesiskā regulējuma jomu pastiprināšanu tika saņemtas no kodolnozares regulatīvajām iestādēm, citām publiskajām iestādēm, uzņēmumiem, nevalstiskajām organizācijām, kā arī privātpersonām. Šī apspriešana sniedz ieskatu par plaša ieinteresēto personu loka viedokļiem. Kopumā redzams, ka vairāk nekā 90 % respondentu atzīst *Euratom* kodoldrošības regulējuma un kopīgu noteikumu izveidošanas ES dalībvalstīm nozīmīgumu, turklāt 76 % piekrīt, ka nepieciešams pastiprināt spēkā esošo tiesisko regulējumu.

Komisija saņēma arī gan rakstiski iesniegtu informāciju, gan sanāksmju rezultātu apkopojumus no dažādām ieinteresētajām personām, piemēram, kodolnozares regulatīvajām iestādēm, nozares asociācijām un nevalstiskajām organizācijām. Turklāt Komisija ar *ENSREG* organizēja arī konferences un publiskas debates ar plašu ieinteresēto personu loku, tostarp nevalstiskajām organizācijām, par noturības testu īstenošanas procesu un to starprezultātiem un galīgajiem rezultātiem²².

Ir notikusi apspriešanās arī ar Eiropas sociālajiem partneriem no Elektroenerģijas nozares sociālā dialoga komitejas. Savos viedokļos sociālie partneri uzsvēra *Euratom* kodoldrošības tiesiskā regulējuma lomu kopīgu noteikumu noteikšanā dalībvalstīm.

Īpaša loma tās unikālo īpašo zināšanu dēļ tika piešķirta *ENSREG*, jo tajā kopīgi darbojas visu ES dalībvalstu – neatkarīgi no tā, vai tajās ir vai nav kodolspēkstacijas – kodolnozares kompetento regulatīvo iestāžu augsta līmeņa pārstāvji. No *ENSREG* tika saņemta detalizēta informācija, un tā tika ņemta vērā.

Kā paredzēts *Euratom* līgumā noteiktajā procedūrā, Komisija apspriedās ar 31. pantā minēto zinātnisko ekspertu grupu. Minētie eksperti atbalstīja Komisijas priekšlikumu par Kodoldrošības direktīvas grozīšanu un izteica vairākus ierosinājumus par to, kā uzlabot saikni ar pretradiācijas aizsardzības tiesību aktiem.

Savā atzinumā par priekšlikuma projektu, ko tā sagatavoja saskaņā ar *Euratom* līguma 31. pantu²³, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komisija (EESK) atzinīgi vērtē Komisijas tūlītējo reaģēšanu, nākot klajā ar priekšlikumu par Kodoldrošības direktīvas grozīšanu. Komiteja pauž gandarījumu, ka minētajā priekšlikumā tiek risināti vairāki jautājumi, kurus tā kā svarīgus norādījusi savos iepriekšējos atzinumos par kodoldrošību. Tā jo īpaši atbalsta stingrākus centienus saskaņot dalībvalstu rīcību, regulēšanas pienākumu, pilnvaru un resursu precizēšanu, valstu regulatīvo iestāžu lielāku neatkarību un rīcību saistībā ar gatavību ārkārtas situācijām kodoliekārtās un reaģēšanu uz tām. Komiteja arī atzinīgi vērtē stingrāko pieeju vispārējai pārredzamībai. Uzsverot, ka jaunajām tiesību aktos noteiktajām prasībām būtu jābūt vajadzīgām, proporcionālām un tādām, kas vērstas uz sabiedrības drošības garantēšanu, Komiteja pauž gandarījumu, ka grozījumu direktīvā šajā jomā ir panākts atbilstīgs līdzsvars.

Komiteja ierosināja vairākās jomās stiprināt priekšlikuma projektā paredzētos noteikumus un ieteica iekļaut noteikumu, kas paredz, ka dalībvalstīm jānodrošina, lai būtu ieviesti līdzdalības procesi sabiedrības ciešākai iesaistīšanai plānošanā, pārskatīšanā un lēmumu pieņemšanā. Šajā sakarā Komisija uzskata, ka sabiedrības loma regulatīvo lēmumu pieņemšanā tiek

²² Piemēram, pirmā *ENSREG* konference 2011. gada 28.–29. jūnijā, Ieinteresēto personu konference par profesionālizvērtēšanu 2012. gada 17. janvārī, publiskas debates par noturības testiem un profesionālizvērtēšanas rezultātiem 2012. gada 8. maijā. Paredzēts, ka otrā *ENSREG* konference notiks 2013. gada jūnijā.

²³ EESK 2013. gada 2. septembra atzinums (TEN/529) par tematu "Priekšlikuma projekts Padomes direktīvai, ar kuru groza Padomes Direktīvu 2009/71/EURATOM, ar ko izveido Kopienas kodoliekārtu kodoldrošības pamatstruktūru".

nodrošināta ar priekšlikumā iekļauto prasību, ka tai ir praktiski jāiesaistās kodoliekārtu licencēšanas procesa laikā.

Lai Komisija priekšlikumu varētu pieņemt galīgajā redakcijā, saskaņā ar *Euratom* līguma 31. pantā noteikto procedūru tai vispirms par priekšlikuma projektu bija jāapspiežas ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju.

2.2. Ietekmes novērtējums

2012. gadā tika sagatavots ietekmes novērtējums. Minētajā dokumentā ir analizētas problēmas, kas saistītas ar to, lai ES nodrošinātu pietiekami augstus kodoldrošības līmeņus. Tajā ir formulēti vispārīgi un konkrēti mērķi, lai uzlabotu preventīvos pasākumus un mazinātu kodolavāriju sekas. Tiek ierosināti un analizēti vairāki politikas varianti, sākot ar pašreizējās situācijas saglabāšanu un beidzot ar plašāka mēroga reformām. Katram variantam ir izvērtēta tā paredzamā ietekme uz drošību, ekonomiku, vidi un sociālo jomu.

3. PRIEKŠLIKUMA JURIDISKIE ASPEKTI

3.1. Juridiskais pamats

Jebkādiem tiesību akta grozījumiem vajadzētu pamatoties uz patlaban spēkā esošo Kodoldrošības direktīvu un uzlabot to. Tādējādi juridiskais pamats joprojām ir *Euratom* līguma 31. un 32. pants.

3.2. Subsidiaritāte un proporcionalitāte

Priekšlikums ir vērsts uz to, lai vēl vairāk stiprinātu kompetento regulatīvo iestāžu lomu un neatkarību, jo ir skaidrs, ka tikai spēcīgi regulatori, kuriem piešķirtas visas nepieciešamās pilnvaras un neatkarības garantijas, var pārraudzīt un nodrošināt kodoliekārtu drošu ekspluatāciju ES. Jāveicina cieša sadarbība un informācijas apmaiņa starp regulatoriem, ņemot vērā, ka kodolavārijai var būt pārrobežu ietekme.

Ņemot vērā kodolavārijas plašās sekas un jo īpaši nepieciešamību šādos gadījumos informēt sabiedrību, būtiska ir ES mēroga pieeja pārredzamības jautājumiem. Tas var nodrošināt, ka sabiedrība neatkarīgi no valstu robežām ir pienācīgi informēta par visiem attiecīgajiem kodoldrošības jautājumiem. Direktīvas spēkā esošie noteikumi attiecībā uz šiem jautājumiem tiek grozīti.

Eiropā noturības testi ir apstiprinājuši, ka starp ES dalībvalstīm vēl joprojām saglabājas ne tikai atšķirības attiecībā uz to, kā nodrošināt svarīgāko drošības jautājumu visaptverošu un pārredzamu konstatēšanu un pārvaldību, bet saglabājas arī trūkumi. Tāpēc Kodoldrošības direktīva tiek pastiprināta, iekļaujot tajā vairākus kopīgus mērķus nolūkā harmonizēt ES pieeju kodoldrošībai. Turklāt no Fukušimas kodolavārijas gūtā pieredze un vērtīgā informācija, kas gūta noturības testos, nepārprotami liecina, ka informācijas apmaiņa un profesionālizvērtēšana ir būtisks elements, lai nodrošinātu jebkura drošības režīma nepārtrauktu efektīvu īstenošanu.

Saskaņā ar proporcionalitātes principu ierosinātais likumdošanas pasākums nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs mērķu sasniegšanai. Turklāt, ņemot vērā atšķirīgās situācijas dalībvalstīs, tiek noteikta elastīga un proporcionāla pieeja attiecībā uz piemērojamības līmeni. Tiek noteikts mehānisms, kā dalībvalstis kopīgi izstrādā ES mēroga tehniskās vadlīnijas, jo īpaši ņemot vērā proporcionalitātes principu un izmantojot regulatīvās jomas ekspertu zināšanas un praktisko pieredzi.

Priekšlikuma noteikumu piemērojamība un tvērums ir atkarīgs no kodoliekārtas tipa. Tāpēc, īstenojot šos noteikumus, dalībvalstīm vajadzētu ievērot proporcionalitātes principu, ņemot vērā attiecīgā kodoliekārtu tipa radīto risku.

3.3. Priekšlikuma juridiskie aspekti

Ar šo priekšlikumu tiek ieviesti jauni noteikumi vai stiprināti jau esošie Kodoldrošības direktīvas noteikumi, un šādas rīcības vispārīgais mērķis ir turpināt kodoldrošības un tās regulējuma uzlabošanu ES līmenī. Turpinājumā ir sniegta sīkāka informācija par galvenajiem ierosinātajiem Kodoldrošības direktīvas grozījumiem.

Mērķi

Direktīvas 1. pants tiek papildināts ar jaunu mērķi nolūkā nodrošināt, lai nevienā kodoliekārtu dzīves cikla posmā (vietas izraudzīšanās, projektēšana, būvniecība, nodošana ekspluatācijā, ekspluatācija, ekspluatācijas izbeigšana) nenotiktu radioaktīvu vielu noplūdes.

Definīcijas

Direktīvas 3. pantā tiek iekļautas jaunas definīcijas, kas atbilst jaunajos noteikumos izmantotajiem terminiem, proti, “avārija”, “anomāls notikums”, “projektēts”, “projektēta avārija” un “drošības periodiska pārskatīšana”. Šīs definīcijas ir saskaņotas ar starptautisko terminoloģiju, piemēram, SAEA drošības glosāriju.

Tiesiskā, regulatīvā un organizatoriskā sistēma

Direktīvas 4. pants tiek grozīts, lai precizētu valstu sistēmu galvenos elementus. Piemēram, tiek precizēts, ka 4. panta 1. punkta a) apakšpunktā minētajām valstu drošības prasībām vajadzētu attiekties uz visiem kodoliekārtu dzīves cikla posmiem.

Kompetentā regulatīvā iestāde (faktiska neatkarība, regulatīva loma)

Kodoldrošības direktīvā ir tikai daži noteikumi par valstu kompetento regulatīvo iestāžu neatkarību (5. panta 2. punkts). Šie noteikumi tiek pastiprināti saskaņā ar starptautiskajām vadlīnijām²⁴, nosakot stingrus un efektīvus etalonkritērijus un prasības, lai garantētu regulatoru faktisko neatkarību. Starp jaunajām prasībām ir prasība nodrošināt faktisku neatkarību lēmumu pieņemšanā, atbilstošus budžeta piešķirumus un budžeta īstenošanas autonomiju, precīzas prasības par personāla pieņemšanu darbā un atlaišanu no darba, izvairīšanos no interešu konfliktiem un to atrisināšanu un par personālsastāvu ar nepieciešamajām kvalifikācijām, pieredzi un īpašajām zināšanām.

Kodoldrošības direktīvā vispārīgā veidā ir uzskaitītas kompetentās regulatīvās iestādes galvenās kompetenču jomas (5. panta 2. punkts). Izmantojot grozījumus, šie noteikumi tiek precizēti, lai nodrošinātu, ka regulatoriem ir atbilstīgas pilnvaras īstenot stingru regulatīvo pārraudzību. Šajā nolūkā spēkā esošais regulatīvo kompetenču klāsts tiek papildināts ar kompetentās regulatīvās iestādes pamatuzdevumu, proti, valsts kodoldrošības prasību noteikšanu.

Pārredzamība

Patlaban spēkā esošie Kodoldrošības direktīvas 8. panta noteikumi attiecas tikai uz vispārīgām prasībām par sabiedrības informēšanu. Turklāt minētais pants neuzliek nekādus pienākumus licences turētājam, kuram ir galvenā atbildība par kodoldrošību. Lai novērstu šīs nepilnības, ierosinātajos grozījumos spēkā esošie noteikumi tiek paplašināti un konkretizēti.

²⁴ Piemēram, valsts, tiesiskā un regulatīvā sistēma drošībai – Vispārējās drošības prasības – SAEA Drošības standartu sērija Nr. GSR, 1. daļa.

Tādējādi tiek noteikts, ka gan regulatīvajai iestādei, gan licences turētājam ir jā sagatavo pārredzamības stratēģija, kas aptver informācijas sniegšanu normālos kodoliekārtu ekspluatācijas apstākļos, kā arī paziņojumus avārijas vai anomālu notikumu gadījumā. Tiek pilnīgi atzīta sabiedrības loma, nosakot prasību, ka tai faktiski jā piedalās kodoliekārtu licencēšanas procesā. Nesen organizētā viedokļu apmaiņa ar jomas ekspertiem²⁵ ir apstiprinājusi, ka, ja sabiedrība ir faktiski iesaistīta lēmumu pieņemšanas procedūrās, tai ir ļoti svarīga loma, un ka sabiedrības viedokļus vajadzētu apsvērt, ņemot vērā Orhūsas konvenciju²⁶.

Kodoldrošības mērķi

Patlaban spēkā esošajā Kodoldrošības direktīvā nav iekļautas īpašas prasības attiecībā uz kodoliekārtu dzīves cikla dažādajiem posmiem. Tāpēc patlaban spēkā esošās direktīvas noteikumos netiek pienācīgi aplūkoti un risināti tāda tipa riski, kas saistīti ar problēmām, kuras konstatētas, analizējot Fukušimas avāriju un pēc tam īstenojot noturības testus, piemēram:

- nepieciešamība izvērtēt kodoliekārtu izvietojuma piemērotību, pamatojoties uz apsvērumiem par to, kā, ja iespējams, nepieļaut un pēc iespējas samazināt ārēju apdraudējumu ietekmi;
- nepieciešamība nemitīgi atkārtoti novērtēt šādu apdraudējumu iespējamību un ietekmi, veicot periodiskas drošības pārbaudes, un attiecīgi pārbaudīt katras kodoliekārtas projektu, tostarp saistībā ar iespējamo dzīves cikla pagarināšanu;
- nepieciešamība balstīt riska novērtējumus, tostarp par ārējiem notikumiem, uz metodēm, kurās ņemta vērā zinātnes attīstība, tādējādi nodrošinot drošības efektīvu un nepārtrauktu uzlabošanu.

Saskaņā ar kodoldrošības nepārtrauktas uzlabošanas principu ar grozījumiem tiek ieviesti vispārīgi drošības mērķi kodoliekārtām (8.a pants), kas atspoguļo *WENRA* līmenī sasniegto progresu attiecībā uz drošības mērķu izstrādi jaunām kodoliekārtām.

Lai sasniegtu šos augsta līmeņa drošības mērķus, tiek noteikti detalizētāki noteikumi dažādiem kodoliekārtu dzīves cikla posmiem (8.b punkts).

Turklāt, lai atbalstītu to konsekvētu īstenošanu, 8.c pantā tiek noteiktas metodoloģijas prasības attiecībā uz kodoliekārtu izvietojumu, projektēšanu, būvniecību, nodošanu ekspluatācijā, ekspluatāciju un ekspluatācijas izbeigšanu.

Nosakot augsta līmeņa mērķus, kas saskaņā ar kodoldrošības nepārtrauktas uzlabošanas principu jāizpilda, izmantojot valsts tiesību aktus, šāda pieeja nodrošina elastību valstu sistēmām. Piemēram, tas sniedz dalībvalstīm iespēju izvēlēties kādu no pieejamajiem inženierisriņājumiem, lai modernizētu savas kodoliekārtas, kad tiek risinātas drošības problēmas, kas konstatētas, izmeklējot smagas avārijas, piemēram, nepieciešamība avārijas gadījumā spēt drošā veidā samazināt spiedienu reaktora apvalkā (piemēram, izmantojot drošības apvalka ventilācijas sistēmu ar filtrēšanu).

²⁵ Virkne starptautisku darbsemināru laikposmā no 2009. līdz 2013. gadam, kuros piedalījās Enerģētikas ģenerāldirektorāts (*DG ENER*) un Vides ģenerāldirektorāts (*DG ENV*) no Komisijas puses un Komiteju valsts komiteju asociācija un informācijas komisija – Francijas “Lokālās informācijas komisijas” (*CLI*) un to valsts federācija (*ANCCLI*).

²⁶ Konvencija par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, ratificēta ar Padomes 2005. gada 17. februāra Lēmumu 2005/370/EK.

Gatavība ārkārtas situācijām kodoliekārtās un reaģēšana uz tām

Šis grozījums ietver noteikumus par gatavību ārkārtas situācijām kodoliekārtās un reaģēšanu uz tām, jo patlaban spēkā esošajā direktīvā šādi pasākumi nav paredzēti. Jaunajos noteikumos ietilpst norādes par plānošanas un organizatoriskajiem pasākumiem, kas būtu jānodrošina licences turētājam (8.d pants). Piemēram, jauna prasība ir tas, ka grozījumos noteikts, ka kodoliekārtā ir jābūt ārkārtas reaģēšanas centram, kas ir pietiekami aizsargāts pret ārēju notikumu un smagu, tostarp radioloģisku, avāriju sekām un kas ir aprīkots ar nepieciešamajiem līdzekļiem smagu avāriju seku mazināšanai.

Profesionālizvērtēšana

Spēkā esošajā Kodoldrošības direktīvā (9. panta 3. punkts) ir ietverta prasība par periodisku pašnovērtējuma veikšanu dalībvalstu valsts sistēmām un kompetentajām regulatīvajām iestādēm, kā arī noteikts pienākums aicināt veikt starptautisku profesionālizvērtēšanu attiecīgiem segmentiem. Šī koncepcija priekšlikumā nemainās, un tā ir ietverta 8.e panta 1. punktā.

Ar grozījumiem tiek ieviesti jauni noteikumi par kodoliekārtu pašnovērtējumiem un profesionālizvērtēšanu, pamatojoties uz kodoldrošības tēmām, ko dalībvalstis kopīgi un ciešā sadarbībā ar Komisiju izraugās visā kodoliekārtu dzīves ciklā (piemērs varētu būt iepriekš minētā spiediena samazināšana reaktora apvalkā, ja notiek smaga avārija, lai nepieļautu ūdeņraža eksploziju). Ja dalībvalstīm neizdotos kopīgi izvēlēties vismaz vienu tēmu, Eiropas Komisijai vajadzētu izraudzīties tēmas, kas iekļaujamās profesionālizvērtēšanā. Turklāt katrai dalībvalstij jānosaka metodoloģija to tehnisko ieteikumu īstenošanai, kuri tiek sniegti pēc profesionālizvērtēšanas. Ja Komisija konstatē ievērojamas novirzes no tiem tehniskajiem ieteikumiem, kas sniegti pēc profesionālizvērtēšanas, vai to īstenošanas aizkavējumus, Komisijai būtu jāauzicina neiesaistīto dalībvalstu kompetentās iestādes organizēt un īstenot verifikācijas misiju, lai gūtu pilnīgu pārskatu par situāciju un informētu iesaistītās dalībvalstis par iespējamajiem pasākumiem konstatēto trūkumu novēršanai.

Tādas avārijas gadījumā, kuras sekas ir jūtamas ne tikai kodoliekārtā, būtu jāorganizē īpaša profesionālizvērtēšana.

Šī jaunā obligātā un regulārā ES profesionālizvērtēšanas mehānisma (8.e panta 2. līdz 5. punkts) mērķis ir verificēt tehniskās atbilstības drošības mērķiem līmeni katrā dalībvalstī.

Šie jaunie noteikumi par profesionālizvērtēšanas mehānismu neskar noteikumus par pienākumu neizpildes procedūru, ja dalībvalsts nepilda Līgumos paredzētos pienākumus, kā noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 258., 259. un 260. pantā.

Grozītās direktīvas proporcionāla īstenošana

Grozījumos ņemts vērā, ka grozītās direktīvas noteikumu piemērojamība un tvērums ir atkarīgs no kodoliekārtas tipa. Tāpēc, īstenojot šos noteikumus, dalībvalstīm vajadzētu ievērot proporcionalitātes principu, ņemot vērā to konkrētā tipa kodoliekārtu radīto risku, kuras tās plāno būvēt vai arī jau ekspluatē.

Ziņošana par grozītās direktīvas praktisku īstenošanu

Šis ierosinājums neparedz grozīt Kodoldrošības direktīvas noteikumus par ziņošanu, un pirmās ziņošanas datums paliek nemainīgs, proti, 2014. gada 22. jūlijs. Paredzēts, ka šajā datumā dalībvalstis iesniegs ziņojumu par patlaban spēkā esošo direktīvas noteikumu īstenošanu. Nākamajā ziņošanas par īstenošanu reizē, proti, līdz 2017. gada 22. jūlijam, dalībvalstīm būtu jāziņo par ar šo priekšlikumu grozītās Kodoldrošības direktīvas īstenošanu.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Priekšlikums neietekmē ES budžetu.

5. SKAIDROJOŠI DOKUMENTI

Saskaņā ar dalībvalstu un Komisijas 2011. gada 28. septembra kopīgo politisko paziņojumu par skaidrojošiem dokumentiem dalībvalstis ir apņēmušās pamatotos gadījumos paziņojumam par saviem transponēšanas pasākumiem pievienot vienu vai vairākus dokumentus, kuros ir paskaidrota saikne starp direktīvas daļām un attiecīgajām daļām valsts transponēšanas instrumentos.

Attiecībā uz šo direktīvu Komisija uzskata, ka šādu dokumentu nosūtīšana ir pamatota turpmāk izklāstīto iemeslu dēļ.

- **Grozīto Kodoldrošības direktīvu ir sarežģīti transponēt valstu līmenī**

Šis priekšlikums paredz ievērojami nostiprināt Kodoldrošības direktīvas patlaban spēkā esošos noteikumus, kā arī vairākās jomās ieviest jaunus, svarīgus noteikumus. Tādējādi grozītās direktīvas transponēšana ir sarežģīta, jo tā aptver daudzus atšķirīgus jautājumus, tostarp prasības par kodoliekārtu kodoldrošības valsts sistēmu, valstu regulatīvo iestāžu lomu un neatkarību, licenču turētāju pienākumiem, prasmēm kodoldrošības jomā, pārredzamību kodoldrošības jautājumos, tehniskos mērķus un prasības attiecībā uz kodoliekārtu kodoldrošību, gatavību ārkārtas situācijām kodoliekārtās un reaģēšanu uz tām un noteikumus par kodoliekārtu valsts novērtējumiem un saistītām tematiskām profesionālizvērtēšanām. Turklāt direktīva nosaka prasības dažādām dalībvalstu struktūrām, kā arī privātā sektora dalībniekiem.

Tādējādi paredzams, ka grozītajā direktīvā paredzēto atšķirīgo pienākumu dēļ transponēšana valstu līmenī būs sarežģīta. Kodoldrošības direktīvas patlaban spēkā esošie noteikumi kopumā jau ir tikuši transponēti, un, lai to paveiktu, katra dalībvalsts ir īstenojusi vairākus valsts transponēšanas pasākumus, turklāt dažos gadījumos šādu pasākumu skaits ir pārsniedzis 15 pasākumus. Var droši prognozēt, ka, papildinot spēkā esošo direktīvu, kā paredzēts šajā priekšlikumā, paziņoto transponēšanas pasākumu skaits pieaugs. Kodoldrošības jomas specifikas dēļ tiek izmantoti un Komisijai paziņoti dažādi transponēšanas pasākumi, sākot ar likumiem, valdības dekrētiem un ministriju rīkojumiem un beidzot ar valstu kodolnozares regulatīvo iestāžu instrukcijām un lēmumiem.

Šādos apstākļos pašsaprotama šķiet nepieciešamība pēc skaidrojošiem dokumentiem, kuros skaidrota saistība starp grozītās Kodoldrošības direktīvas noteikumiem un atbilstošajām valstu transponēšanas pasākumu daļām.

- **Valstīs patlaban spēkā esošie tiesību akti**

Dažās dalībvalstīs jau pašlaik ir spēkā daži tiesību akti, kas attiecas uz jomu, kurā ar priekšlikumu tiek izdarīti grozījumi. Tāpēc ir paredzams, ka direktīvas grozīšanas dēļ dalībvalstīm būs gan jāgroza spēkā esošie tiesību akti, gan jāpieņem jauni. Šādā situācijā skaidrojošie dokumenti būtu nepieciešami, lai gūtu skaidru un visaptverošu pārskatu par transponēšanu.

- **Pamatdirektīva**

Ierosinātie grozījumi fundamentāli nemaina Kodoldrošības direktīvas kā “pamatdirektīvas” lomu. Grozītajā direktīvā joprojām ir iekļauti vispārīgi principi un prasības.

Komisijai, lai uzraudzītu transponēšanas un īstenošanas gaitu, ir svarīgi zināt, ar kādiem valsts noteikumiem tiek transponēti ar grozīto direktīvu noteiktie vispārīgie principi un

prasības. Piemēram, priekšlikumā ir ietverti vispārīgi drošības mērķi un prasības visa veida kodoliekārtām. Ņemot vērā šo jauno drošības mērķu un prasību plašo jomu, ir ārkārtīgi svarīgi, lai gan Komisija, gan arī sabiedrība spētu pārliecināties, kā tie ir transponēti valstu līmenī.

PROPORCIONALITĀTES PRINCIPS

Prasība nodrošināt skaidrojošus dokumentus dalībvalstīm var radīt papildu administratīvu slogu. Tomēr šis slogs nav nesamērīgs, ņemot vērā grozītās Kodoldrošības direktīvas mērķus un šīs jomas sarežģītību. Turklāt tas ir nepieciešams Komisijai, lai tā varētu efektīvi pārliecināties, ka transponēšana ir veikta pareizi. Ņemot vērā paredzamo transponēšanas valstu līmenī sarežģītību, kuras dēļ var būt nepieciešams grozīt tiesību aktus vai pieņemt jaunus, nav mazāku slogu radošu pasākumu efektīvas verifikācijas veikšanai. Jāmin arī, ka attiecīgs skaits dalībvalstu jau ir informējušas Komisiju par noderīgiem skaidrojošiem dokumentiem par spēkā esošo *Euratom* tiesību aktu transponēšanu, piemēram, spēkā esošās Kodoldrošības direktīvas vai citus tiesību aktu transponēšanu.

Priekšlikums

PADOMES DIREKTĪVA,

ar kuru groza Padomes Direktīvu 2009/71/EURATOM, ar ko izveido Kopienas kodoliekārtu kodoldrošības pamatstruktūru

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 31. un 32. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu, kas sagatavots, iepriekš saņemot atzinumu no personu grupas, ko Zinātnes un tehnikas komiteja iecēlusi no dalībvalstu zinātnisko ekspertu vidus,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta atzinumu,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līguma (*Euratom* līgums) 2. panta b) punktā paredzēts ieviest vienotus drošības standartus darba ņēmēju un sabiedrības veselības aizsardzībai.
- (2) *Euratom* līguma 30. pantā paredzēts Eiropas Atomenerģijas kopienā (Kopiena) noteikt pamatstandartus darba ņēmēju un sabiedrības veselības aizsardzībai pret draudiem, ko rada jonizējošais starojums.
- (3) Ar Padomes 1996. gada 13. maija Direktīvu 96/29/Euratom, kas nosaka drošības pamatstandartus darba ņēmēju un iedzīvotāju veselības aizsardzībai pret jonizējošā starojuma radītajām briesmām¹, ir noteikti drošības pamatstandarti. Ar minēto direktīvu tiek noteiktas prasības pretradiācijas aizsardzības sistēmai, tostarp apstarošanas pamatošana un optimizācija un apstarojuma devu ierobežošana sabiedrībai un jomā strādājošajiem. Tajā ir precizētas prasības attiecībā uz sabiedrības un darbinieku pakļaušanas apstarošanai kontroli gan normālos ekspluatācijas apstākļos, gan ārkārtas situācijās. Direktīva 96/29/Euratom ir papildināta ar konkrētākiem tiesību aktiem.
- (4) Eiropas Savienības Tiesa savā judikatūrā² ir atzinusi, ka Kopienai ar dalībvalstīm ir dalīta kompetence jomās, ko aptver Konvencija par kodoldrošību³.
- (5) Padomes 2009. gada 25. jūnija Direktīvā 2009/71/Euratom, ar ko izveido Kopienas kodoliekārtu kodoldrošības pamatstruktūru⁴, dalībvalstīm noteikts pienākums izveidot un uzturēt kodoldrošības valsts sistēmu. Minētajā direktīvā ir ietverti noteikumi, kas paredzēti jomas galvenajos starptautiskajos instrumentos, proti, Konvencijā par

¹ OV L 159, 29.6.1996., 1. lpp.

² C-187/87 (1988 ECR 5013. lpp.), C-376/90 (1992 ECR I-6153) un C-29/99 (2002 ECR I-11221).

³ OV L 172, 6.5.2004., 7. lpp.

⁴ OV L 172, 2.7.2009., 18. lpp.

kodoldrošību⁵ un Starptautiskās Atomenerģijas aģentūras (SAEA) noteiktajos drošības pamatprincipos⁶. Terminš, līdz kuram dalībvalstīs vajadzēja stāties spēkā tiesību aktiem, noteikumiem un administratīvajām procedūrām, lai nodrošinātu atbilstību Direktīvai 2009/71/Euratom, un par ko bija jāpaziņo Komisijai, bija 2011. gada 22. jūlijs.

- (6) Padomes 2011. gada 19. jūlija Direktīvā 2011/70/Euratom, ar ko izveido Kopienas sistēmu lietotās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu atbildīgai un drošai apsaimniekošanai⁷, dalībvalstīm noteikts pienākums izveidot un uzturēt lietotās degvielas un radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanas valsts sistēmu.
- (7) Padomes 2007. gada 8. maija secinājumos par kodoldrošību un lietotas kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu drošu apsaimniekošanu⁸ uzsvērts, ka „kodoldrošība ir katras valsts atbildība, ko atbilstīgā gadījumā īsteno saskaņā ar ES regulējumu. Lēmumus par drošības darbībām un kodoliekārtu uzraudzību pieņems tikai operatori un attiecīgu valstu iestādes”.
- (8) Pēc Padomes aicinājuma izveidot augsta līmeņa grupu ES līmenī, kā norādīts minētajos 2007. gada 8. maija secinājumos, ar Komisijas 2007. gada 17. jūlija Lēmumu 2007/530/Euratom par Eiropas augstākā līmeņa grupas izveidošanu kodoldrošības un kodolatkritumu apsaimniekošanas jautājumos⁹ tika izveidota Eiropas Kodoldrošības jomas regulatoru grupa (*ENSREG*), lai dotu ieguldījumu Kopienas mērķu sasniegšanā kodoldrošības jomā.
- (9) Pēc 2011. gadā Japānā notikušās Fukušimas kodolavārijas visā pasaulē uzmanība no jauna tika pievērsta pasākumiem, kas nepieciešami, lai samazinātu risku un nodrošinātu augsta līmeņa kodoldrošību. Pamatojoties uz Eiropadomes 2011. gada martā piešķirto pilnvarojumu¹⁰, Komisija līdz ar Eiropas Kodoldrošības jomas regulatoru grupu (*ENSREG*) visā Savienībā veica visaptverošus riska un drošības novērtējumus kodolspēkstacijām (noturības testi). Šo novērtējumu rezultāti liecināja, ka iesaistītajās valstīs būtu iespējams īstenot vairākus kodoldrošībai svarīgus uzlabojumus un nozares prakses uzlabojumus¹¹.
- (10) Turklāt Eiropadome arī pilnvaroja Komisiju pārskatīt spēkā esošo tiesisko un normatīvo regulējumu attiecībā uz kodoliekārtu drošību un ierosināt uzlabojumus, kas varētu būt vajadzīgi. Eiropadome uzsvēra arī, ka ES būtu jāīsteno un nemitīgi jāaugstākie kodoldrošības standarti.
- (11) Sākotnējos uzskatus par potenciālām tiesību aktu uzlabojumu jomām Komisija ietvēra 2011. gada 24. novembra paziņojumā par starpposma ziņojumu attiecībā uz Eiropas Savienībā darbojošos kodolspēkstaciju riska un drošuma pilnīgu novērtējumu (“noturības testi”)¹².

⁵ OV L 318, 11.12.1999., 20. lpp.

⁶ SAEA drošības pamatprincipi: Drošības pamatprincipi, SAEA drošības standartu sērija Nr. SF-1 (2006).

⁷ OV L 199, 2.8.2011., 48. lpp.

⁸ Pieņemti *COREPER* 2007. gada 25. aprīlī (dokumenta atsauces Nr. 8784/07) un Ekonomikas un finanšu padomē 2007. gada 8. maijā.

⁹ OV L 195, 27.7.2007., 44. lpp.

¹⁰ Eiropadome, EUCO 10/1/11.

¹¹ *ENSREG* profesionālizvērtēšanas ziņojums – Eiropas kodolspēkstacijās veiktie noturības testi, 2012. gada 25. aprīlis.

¹² COM (2011) 784 galīgā redakcija.

- (12) Saskaņā ar vispārīgajiem apspriešanās un dialoga principiem Komisija no 2011. gada decembra līdz 2012. gada februārim īstenoja arī tiešsaistes sabiedrisko apspriešanu nolūkā uzklaut viedokļus par to, kādās jomās būtu stiprināma Kopienas kodoldrošības sistēma.
- (13) Komisija konstatēja vairākas jomas, attiecībā uz kurām būtu jāpārskata patlaban spēkā esošā Direktīva 2009/71/Euratom, kā izklāstīts 2012. gada 4. oktobra *Komisijas paziņojumā Padomei un Eiropas Parlamentam par Eiropas Savienības kodolspēkstaciju visaptverošajiem riska un drošības novērtējumiem ("noturības testi") un saistītām darbībām*¹³.
- (14) Nosakot attiecīgās uzlabojumu jomas, Komisija ņēma vērā Eiropas un starptautiskajā līmenī panāktu tehnoloģisko progresu, noturības testos gūto pieredzi un rezultātus, dažādos ziņojumos par Fukušimas kodolavāriju ietvertos konstatējumus, sabiedriskajās apspriešanās paustos viedokļus par jomām, kurās būtu jāpastiprina Kopienas tiesiskais pamats, dažādu ieinteresēto personu, tostarp valstu kompetento regulatīvo iestāžu, nozares un pilsoniskās sabiedrības paustos viedokļus, kā arī sākotnējā izvērtējuma rezultātus par dalībvalstu transponēšanas pasākumiem.
- (15) Eiropas kodoldrošības regulatīvās sistēmas pamatu pamats ir spēcīga un neatkarīga kompetentā regulatīvā iestāde. Lai nodrošinātu augsta līmeņa kodoldrošību, ārkārtīgi svarīgi faktori ir šādas iestādes neatkarība un spēja savas pilnvaras īstenot objektīvi un pārredzami. Objektīvi regulatīvie lēmumi būtu jāpieņem un izpildes nodrošināšanas pasākumi būtu jāīsteno bez jebkādas nepamatotas ārējas ietekmes, kas varētu apdraudēt drošību, piemēram, bez spiediena, kas saistīts ar mainīgiem politiskiem, ekonomiskiem vai sabiedriskiem apstākļiem, vai spiediena no valdības departamentiem vai jebkādam citām publiskām vai privātām struktūrām. Neatkarības trūkuma negatīvās sekas bija skaidri redzamas Fukušimas avārijā. Direktīvas 2009/71/Euratom noteikumi par kompetento regulatīvo iestāžu funkcionālo nodalīšanu būtu jāpastiprina, lai nodrošinātu regulatīvo iestāžu faktisku neatkarību un lai garantētu, ka tām tiek nodrošināti attiecīgi līdzekļi un kompetence tām uzticēto pienākumu īstenošanai. Regulatīvajām iestādēm jo īpaši vajadzētu būt pietiekamām juridiskajām pilnvarām, pietiekamam personālsastāvam un pietiekamiem finanšu resursiem pienācīgai tām uzticēto pienākumu īstenošanai. Pastiprinātās prasības, kuru mērķis ir nodrošināt neatkarību, īstenojot regulatīvos uzdevumus, tomēr nedrīkstētu skart ciešu sadarbību ar citām attiecīgām valstu iestādēm, kad tāda vajadzīga, kā arī valdības izdotas vispārīgas politikas vadlīnijas, kas nav saistītas ar regulatīvām pilnvarām un pienākumiem.
- (16) Regulatīvās iestādes lēmumu pieņemšanas neatkarība ir atkarīga arī no tās personāla kompetences. Tāpēc regulatīvajai iestādei, lai tā spētu īstenot savas funkcijas un pienākumus, vajadzētu nodarbināt personālu, kam ir nepieciešamā kvalifikācija, pieredze un īpašās zināšanas. Tā kā kodolnozare ir ļoti specifiska nozare un tā kā tādu personu skaits, kurām ir nepieciešamās īpašās zināšanas un kompetence, ir ierobežots, tas var izraisīt izpildvaras amatos esošu personu iespējamu rotāciju starp kodolnozari un regulatoriem, tāpēc īpaša uzmanība būtu jāpievērš interešu konfliktu novēršanai. Turklāt vajadzētu veikt pasākumus, lai nodrošinātu, ka interešu konfliktu nav tām organizācijām, kas regulatīvajai iestādei sniedz konsultācijas vai pakalpojumus.
- (17) Uzsākot infrastruktūras projektus, kuri varētu ietekmēt kodoliekārtu kodoldrošību, vajadzētu būt izveidotiem piemērotiem valstu mehānismiem apspriedēm ar valsts

¹³ COM (2012) 571 final.

regulatīvajām iestādēm un sabiedrību, un šādās apspriedēs izteiktos viedokļus vajadzētu pilnībā ņemt vērā.

- (18) Uz kodoliekārtām attiecas Direktīva 2011/92/ES par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu¹⁴. Minētajā direktīvā noteikts, ka dalībvalstīm ir jānodrošina, lai tiem projektiem, kuriem var būt būtiska ietekme uz vidi, cita starpā to veida, apjoma vai atrašanās vietas dēļ, tiktu piemērota prasība veikt ietekmes uz vidi novērtējumu, pirms tiek dota piekrišana to realizācijai. Šajā sakarā tas ir instruments, ar kuru nodrošināt, lai vides apsvērumi tiktu integrēti kodoliekārtas licencēšanas procesā.
- (19) Jebkurš novērtējums saskaņā ar šo direktīvu neskar nekādus attiecīgus ietekmes uz vidi novērtējumus.
- (20) Kodoliekārtām, attiecībā uz kurām pienākums veikt ietekmes uz vidi novērtējumu izriet gan no šīs direktīvas, gan citiem Savienības tiesību aktiem, dalībvalstis drīkst paredzēt koordinētas vai apvienotas procedūras, kurās tiek ievērotas attiecīgajos Savienības tiesību aktos noteiktās prasības.
- (21) Valstu robežas kodolavāriju sekām nav šķērslis, tāpēc ir jāveicina cieša sadarbība, koordinācija un informācijas apmaiņa starp kaimiņvalstu vai tā paša reģiona valstu regulatīvajām iestādēm neatkarīgi no tā, vai tajās tiek vai netiek ekspluatētas kodoliekārtas. Šajā sakarā dalībvalstīm vajadzētu nodrošināt, lai būtu ieviesti piemēroti pasākumi šādas sadarbības veicināšanai attiecībā uz kodoldrošības jautājumiem ar pārrobežu ietekmi, tostarp ar trešām valstīm. Būtu jācenšas rast sinerģija ar Savienības civilās aizsardzības mehānismu¹⁵, kas nodrošina ES sistēmu sadarbībai starp dalībvalstīm civilās aizsardzības jomā, lai uzlabotu to sistēmu efektivitāti, kuru mērķis ir novērst dabas un cilvēku izraisītas katastrofas, sagatavoties tām un reaģēt uz tām.
- (22) Lai nodrošinātu pienācīgu prasmju apgūšanu un atbilstošu kompetences līmeņu sasniegšanu un uzturēšanu, visām pusēm vajadzētu nodrošināt, lai viss personāls (tostarp apakšuzņēmēji), kuram ir pienākumi saistībā ar kodoliekārtu kodoldrošību un gatavību ārkārtas situācijām kodoliekārtās un reaģēšanu uz tām, turpinātu zināšanu apguvi. To var panākt, izveidojot apmācību programmas un plānus, procedūras apmācību programmu periodiskai pārskatīšanai un atjaunināšanai, kā arī budžetā apmācībai paredzot attiecīgus līdzekļus.
- (23) Vēl kāda svarīga mācība, kas tika gūta no Fukušimas kodolavārijas, ir tas, cik svarīgi ir uzlabot kodoldrošības jautājumu pārredzamību. Pārredzamība ir arī svarīgs līdzeklis, ar kuru var veicināt regulatīvo iestāžu lēmumu pieņemšanas neatkarību. Tāpēc Direktīvas 2009/71/Euratom patlaban spēkā esošajām prasībām par sabiedrībai sniedzamo informāciju vajadzētu būt konkrētākām, proti, tām jānosaka, kāda veida informācijas minimums un kādos termiņos būtu jāsniedz kompetentajai regulatīvajai iestādei un licences turētājam. Šajā nolūkā būtu jānosaka, piemēram, kāda veida informācijas minimums būtu jāsniedz kompetentajai regulatīvajai iestādei un licences turētājam kā daļa no to plašākajām pārredzamības stratēģijām. Informāciju vajadzētu sniegt savlaicīgi, jo īpaši anomālu notikumu un avāriju gadījumā. Sabiedrībai

¹⁴ OV L 26, 28.01.2012., 1. lpp. – Direktīvas 85/337/EEK par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu kodificēta versija, ar grozījumiem.

¹⁵ Komisijas priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam par Savienības Civilās aizsardzības mehānismu (COM/2011/934 galīgā redakcija).

vajadzētu darīt pieejamus arī drošības pārbažu un starptautiskas profesionālizvērtēšanas rezultātus.

- (24) Šajā direktīvā noteiktās prasības attiecībā uz pārredzamību papildina tās prasības, kas noteiktas *Euratom* tiesību aktos. Padomes 1987. gada 14. decembra Lēmumā 87/600/Euratom par Kopienas noteikumiem par operatīvu informācijas apmaiņu radiācijas avāriju gadījumos¹⁶ dalībvalstīm ir noteikts pienākums ziņot un sniegt informāciju Komisijai un pārējām dalībvalstīm, ja to teritorijā notiek radiācijas avārija, un Padomes 1989. gada 27. novembra Direktīvā 89/618¹⁷ ir ietvertas prasības dalībvalstīm informēt sabiedrību par veicamajiem veselības aizsardzības pasākumiem un rīcību gadījumā, ja notiek radiācijas avārija, kā arī iedzīvotājiem, kurus varētu ietekmēt šāda avārija, sniegt sākotnēju un turpmāku informāciju. Tomēr papildus informācijai, kas jāsniedz šādā gadījumā, dalībvalstīm saskaņā ar šo direktīvu būtu jāparūpējas par piemērotiem pārredzamības noteikumiem, lai ātri un regulāri tiktu sniegta atjaunināta informācija darbinieku un sabiedrības informēšanai par visiem ar kodoldrošību saistītiem atgadījumiem, tostarp anomāliem gadījumiem vai avārijas stāvokļiem. Turklāt sabiedrībai vajadzētu dot iespējas efektīvi piedalīties kodoliekārtu licencēšanas procesā, un kompetentajai regulatīvajai iestādei jebkādu ar drošību saistītu informāciju vajadzētu sniegt neatkarīgi, bez nepieciešamības pirms tam saņemt piekrišanu no citām publiskā vai privātā sektora struktūrām.
- (25) Ar Direktīvu 2009/71/Euratom tiek izveidota juridiski saistošs Kopienas satvars, uz kuru pamatojas kodoldrošības tiesiskā, administratīvā un organizatoriskā sistēma. Tajā nav iekļautas konkrētas prasības attiecībā uz kodoliekārtām. Ņemot vērā SAEA un Rietumeiropas kodolregulatoru asociācijas (*WENRA*) panākto tehnikas attīstību, kā arī citus īpašo zināšanu avotus, tostarp mācību, kas gūta no noturības testiem un Fukušimas kodolavārijas izmeklēšanas, Direktīva 2009/71/Euratom būtu jāgroza, lai tajā iekļautu Kopienas kodoldrošības mērķus, kas aptver visus kodoliekārtu dzīves cikla posmus (vietas izvēle, projektēšana, būvniecība, nodošana ekspluatācijā, ekspluatācija, ekspluatācijas izbeigšana).
- (26) Ar uz riska izpēti balstītām metodēm pēta katra notikuma iespējamību notikumu secībā, kas var novest pie avārijas, veicināt to, kā arī tās iespējamās sekas. Atbildes var izmantot, lai gūtu priekšstatu par kodoliekārtas konstrukcijas un ekspluatācijas stiprajām un vājajām pusēm un tādējādi vērstu prasības un regulatīvo uzmanību uz jautājumiem, kuru risināšana var nodrošināt lielākos kodoliekārtas drošības ieguvumus. Tā kā pagājušo desmitgažu laikā ievērojami resursi ir ieguldīti kodoliekārtu, jo īpaši kodolspēkstaciju un pētniecības reaktoru stohastisko drošības novērtējumu izstrādē, tagad licenču turētāji un kompetentās regulatīvās iestādes visā pasaulē spēj izmantot gūtās atziņas, lai uzlabotu kodoliekārtu drošību, pamatojoties uz riska izpēti, vienlaikus ekspluatējot kodoliekārtas visefektīvākajā veidā.
- (27) Ar drošību saistītu konstrukciju, sistēmu un sastāvdaļu novecošana kodoliekārtā, jo īpaši trausluma veidošanās tādām sastāvdaļām, kuras praksē ir grūti nomaināmas, piemēram, reaktoru spiediena tilpnes, nozīmē, ka to nepārtrauktai ekspluatācijai ir sava dabiskā robeža. Gan no drošības, gan ekonomikas viedokļa ekspluatācijas ilgums parasti ir 40 gadi pēc komerciālas ekspluatācijas uzsākšanas, tāpēc dalībvalstīm vajadzētu nodrošināt, lai ekspluatācijā esošo kodolspēkstaciju dzīves cikla pagarināšana nepakļautu darbiniekus un sabiedrību papildu riskam. Šajā nolūkā

¹⁶ OV L 371, 30.12.1987., 76. lpp.

¹⁷ OJ L 357, 7.12.1989., 31. lpp.

Direktīva 2009/71/Euratom būtu jāgroza, lai iekļautu tajā jaunus drošības mērķus, kas attiecas uz visu Kopienu un kuri jāievēro regulatīvajām iestādēm un licenču turētājiem gadījumos, ja tiek pagarināts ekspluatācijā esošu kodolspēkstaciju ekspluatācijas ilgums.

- (28) Projektējot jaunus reaktorus, tiek nepārprotami sagaidīts, lai tiktu izmantoti risinājumi, kuri nebija iespējami, projektējot iepriekšējo paaudžu reaktorus. Ārpusprojekta apstākļi ir avārijas apstākļi, kurus neņem vērā projektētām avārijām, bet ņem vērā iekārtas projektēšanas procesā saskaņā ar labāko aplēšu metodoloģiju, un kuriem radioaktīvo materiālu noplūdes saglabājas pieņemamās robežās. Ārpusprojekta apstākļi var ietvert smagu avāriju apstākļus.
- (29) Padziļinātās aizsardzības koncepcijas piemērošana organizatoriskās, rīcības un projektēšanas darbībās, kas saistītas ar kodoliekārtu, nodrošina, ka ar drošību saistītās darbības ir pakļautas savstarpēji neatkarīgiem noteikumu līmeņiem, tāpēc atteices gadījumā tā tiktu atklāta un novērsta ar piemērotiem līdzekļiem. Tas, ka katrs atsevišķs līmenis ir efektīvs neatkarīgi no pārējiem, ir svarīgs padziļinātās aizsardzības elements, kuras mērķis ir nepieļaut avārijas un mazināt sekas, ja tādas tomēr notiek.
- (30) Pēc *Three Mile Island* un Černobiļas kodolavārijām Fukušimas kodolavārija no jauna spilgti parādīja, cik ļoti svarīga ir ietvēruma funkcija, kas ir pēdējā barjera cilvēku un vides aizsardzībai pret noplūdēm, kas rodas avārijā. Tāpēc tam, kas pieprasa licenci jaunas kodolspēkstācijas vai pētniecības reaktora būvēšanai, būtu jāpierāda, ka konstrukcija praktiski norobežo reaktora aktīvās zonas bojājumu sekas, t. i., licences pieprasītājam jāpierāda, ka radioaktīvas noplūdes ārpus ietvēruma ir fiziski neiespējamā vai arī ka ar lielu ticamības pakāpi var uzskatīt, ka to iespējamība ir ārkārtīgi niecīga.
- (31) Direktīvā 2009/71/Euratom nav iekļauti pasākumi attiecībā uz gatavību ārkārtas situācijām kodoliekārtā un reaģēšanas pasākumiem, kas, kā to nepārprotami parādīja Fukušimas kodolavārija, ir ļoti svarīgi, lai mazinātu kodolavārijas sekas. Padomes Direktīvā 96/29/Euratom ir paredzēts, ka radiācijas avāriju gadījumā ir nepieciešams organizēt atbilstošus pasākumus, lai apturētu vai samazinātu radionuklīdu emisiju, un novērtētu un reģistrētu avārijas sekas un pasākumu efektivitāti. Vajadzētu būt sagatavotiem arī pasākumiem vides un iedzīvotāju aizsargāšanai un monitoringam. Tomēr ir vajadzīgi konkrētāki noteikumi par gatavību ārkārtas situācijām kodoliekārtās un reaģēšanas pasākumiem, lai būtu iespējams novērtēt, kādās situācijās kodoliekārtās varētu vajadzēt aizsargpasākumus, lai būtu pieejama organizatoriska struktūra un koordinācija starp reaģēšanas struktūrām un lai nodrošinātu, ka ir pieejami pietiekami resursi šo attiecīgo aizsargpasākumu piemērošanai pat ārkārtējos gadījumos.
- (32) Noturības testi pierādīja, cik ļoti svarīgs ir uzlabots sadarbības un koordinēšanas mehānisms starp visām pusēm, kas atbildīgas par kodoldrošību. Profesionālizvērtēšanas ir izrādījušās labs līdzeklis paļāvības stiprināšanai, un to īstenošanas mērķis bija pieredzes gūšana un apmaiņa un tas, lai nodrošinātu augstu kodoldrošības standartu kopīgu piemērošanu. Tomēr Direktīvas 2009/71/Euratom noteikumos ir paredzēti tikai dalībvalstu tiesiskās, regulatīvās un organizatoriskās infrastruktūras pašnovērtējumi un starptautiska profesionālizvērtēšana, tāpēc direktīvu vajadzētu paplašināt, iekļaujot tajā kodoliekārtu profesionālizvērtēšanas.
- (33) Ar šo direktīvu tiek ieviesti jauni noteikumi par kodoliekārtu pašnovērtējumiem un profesionālizvērtēšanu, pamatojoties uz izraudzītām kodoldrošības tēmām, kas aptver kodoliekārtu visu dzīves ciklu. Starptautiskā līmenī jau ir gūta pieredze saistībā ar

šādu kodolspēkstaciju profesionālizvērtēšanu. ES līmenī noturības testu veikšanas procesā gūtā pieredze rāda, cik noderīga ir ES kodolspēkstaciju drošības koordinēta novērtēšana un pārskatīšana. Šeit būtu jāpiemēro līdzīgs mehānisms, kas pamatojas uz sadarbību starp dalībvalstu regulatīvajām iestādēm un Komisiju. Tādējādi kompetentās regulatīvās iestādes, kuras savu rīcību koordinē, izmantojot tādas ekspertu grupas kā *ENSREG*, varētu piedalīties ar savām īpašajām zināšanām attiecīgo drošības tēmu noteikšanā un profesionālizvērtēšanā. Ja dalībvalstīm neizdotos kopīgi izraudzīties vismaz vienu tēmu, Eiropas Komisijai vajadzētu izraudzīties vienu vai vairākas profesionālizvērtējamās tēmas. Papildu vērtību profesionālizvērtēšanai varētu nodrošināt citu ieinteresēto personu, piemēram, tehniskā atbalsta organizāciju, starptautisku novērotāju un nevalstisku organizāciju, piedalīšanās.

- (34) Lai garantētu profesionālizvērtēšanas stingrību un objektivitāti, dalībvalstīm, ievērojot nepieciešamās drošības pielāides procedūras, vajadzētu personālam un attiecīgajai kodoliekārtai nodrošināt piekļuvi visai nepieciešamajai informācijai.
- (35) Būtu jāizveido piemērots turpmākas rīcības mehānisms, lai nodrošinātu, ka šādu profesionālizvērtēšanu rezultāts tiek pienācīgi ņemts vērā. Profesionālizvērtēšanām vajadzētu palīdzēt uzlabot ikvienas kodoliekārtas drošību, kā arī palīdzēt formulēt vispārīgus, visā Savienībā piemērojamus tehniskos drošības ieteikumus un vadlīnijas.
- (36) Ja Komisija konstatē ievērojamas novirzes no to tehnisko ieteikumu īstenošanas, kas sniegti pēc profesionālizvērtēšanas, vai to īstenošanas aizkavējumus, Komisijai būtu jāauzicina neiesaistīto dalībvalstu kompetentās iestādes organizēt un īstenot verifikācijas misiju, lai gūtu pilnīgu pārskatu par situāciju un informētu iesaistītās dalībvalstis par iespējamiem pasākumiem konstatēto trūkumu novēršanai.
- (37) Šajā direktīvā paredzētie noteikumi par profesionālizvērtēšanas mehānismu neskar noteikumus par procedūru, kas jāīsteno, ja dalībvalsts nepilda Līgumos paredzētos pienākumus, kā noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 258., 259. un 260. pantā.
- (38) Šajā direktīvā paredzētais profesionālizvērtēšanu un ziņošanas periodiskums būtu jāsaskaņo ar Konvencijas par kodoldrošību pārskatīšanas un ziņošanas cikliem.
- (39) Saskaņā ar proporcionalitātes principu šīs direktīvas 2. nodaļas 2. iedaļas “Īpaši pienākumi” noteikumu piemērojamība ir atkarīga no tā, kādas kodoliekārtas atrodas dalībvalsts teritorijā. Tāpēc, īstenojot šos noteikumus valsts tiesību aktos, dalībvalstīm vajadzētu ņemt vērā to konkrētā tipa kodoliekārtu radīto risku, kuras tās plāno būvēt vai arī jau ekspluatē. Proporcionalitātes princips jo īpaši attieksies uz tām dalībvalstīm, kurām ir tikai nelieli kodolmateriālu un radioaktīvo materiālu krājumi, piemēram, tādi, kas saistīti ar nelielu pētniecības reaktoru ekspluatāciju un kuri smagas avārijas gadījumā neradītu sekas, kas salīdzināmas ar kodolspēkstaciju avāriju sekām.
- (40) Šīs direktīvas noteikumi, kas ir cieši saistīti ar kodoliekārtu esību, proti, tie, kas attiecas uz licences turētāja pienākumiem, jaunajām, īpašajām prasībām attiecībā uz kodoliekārtām, un noteikumi, kas attiecas uz gatavību ārkārtas situācijām kodoliekārtā un reaģēšanas pasākumiem, neattiecas uz tām dalībvalstīm, kurās nav kodoliekārtu saskaņā ar šīs direktīvas definīciju. Tādām dalībvalstīm nav jātransponē un jāīsteno prasība noteikt sankcijas tiem, kas neievēro šīs direktīvas noteikumus. Pārējie šīs direktīvas noteikumi būtu jātransponē un jāīsteno proporcionāli saskaņā ar katras konkrētās valsts situāciju un ņemot vērā faktu, ka šīm dalībvalstīm nav kodoliekārtu, vienlaikus nodrošinot, lai valdība vai kompetentās iestādes kodoldrošībai veltītu pienācīgu uzmanību.

- (41) Saskaņā ar Direktīvu 2009/71/Euratom dalībvalstīm ir jāizveido un jāuztur kodoliekārtu kodoldrošības valsts tiesiskā, regulatīvā un organizatoriskā sistēma (valsts sistēma). Tas, kā pieņem valsts sistēmas noteikumus un ar kādiem instrumentiem tos piemēro, ir dalībvalstu kompetencē.
- (42) Saskaņā ar dalībvalstu un Komisijas 2011. gada 28. septembra kopīgo politisko paziņojumu par skaidrojošiem dokumentiem dalībvalstis ir apņēmušās pamatotos gadījumos paziņojumam par saviem transponēšanas pasākumiem pievienot vienu vai vairākus dokumentus, kuros ir paskaidrota saikne starp direktīvas noteikumiem un attiecīgajām daļām valsts transponēšanas instrumentos. Attiecībā uz šo direktīvu likumdevējs uzskata, ka šādu dokumentu nosūtīšana ir pamatota.
- (43) Tādēļ Direktīva 2009/71/Euratom būtu attiecīgi jāgroza,
- IR PIEŅĒMUSI ŠO DIREKTĪVU.

1. pants

Direktīvu 2009/71/Euratom groza šādi:

- (1) direktīvas 1. nodaļas nosaukumu aizstāj ar šādu:
MĒRĶI, PIEMĒROŠANAS JOMA UN DEFINĪCIJAS”;
- (2) direktīvas 1. pantu papildina ar šādu c) punktu:
“c) nodrošināt, ka dalībvalstis paredz piemērotus valsts pasākumus tā, lai kodoliekārtu projektēšana, izvietošana, būvniecība, nodošana ekspluatācijā, ekspluatācija un ekspluatācijas pārtraukšana neradītu nesankcionētas radioaktīvas noplūdes.”;
- (3) direktīvas 2. pantu groza šādi:
(a) panta 1. punktu aizstāj ar šādu:
"1. Šo direktīvu piemēro ikvienai civilajai kodoliekārtai, kam ir izsniegta 3. panta 4. punktā definētā licence, un visos tās dzīves cikla posmos, uz kuriem šī licence attiecas.”;
(b) panta 3. punktu aizstāj ar šādu:
"3. Šī direktīva papildina Līguma 30. pantā minētos pamatstandartus attiecībā uz kodoliekārtu kodoldrošību, un tā neskar spēkā esošus Kopienas tiesību aktus par darbinieku un iedzīvotāju veselības aizsardzību pret jonizējošā starojuma radīto apdraudējumu, jo īpaši Direktīvu 96/29/Euratom.”;
- (4) direktīvas 3. pantā pievieno šādu 6. līdz 17. punktu:
"6. “padziļināta aizsardzība” ir dažāda aprīkojuma un procedūru hierarhiska izmantošana dažādos līmeņos, lai nepieļautu paredzētu ekspluatācijas atgadījumu eskalāciju un saglabātu to fizisko barjeru efektivitāti, kas atrodas starp starojuma avotu vai radioaktīvajiem materiāliem un darbiniekiem, sabiedrības locekļiem vai gaisu, ūdeni un augsni, ekspluatācijas apstākļos un – attiecībā uz dažām barjerām – avārijas apstākļos;
7. “anomāls notikums” ir jebkāds nejaušs atgadījums, kura sekas vai iespējamās sekas nav maznozīmīgas no aizsardzības vai kodoldrošības viedokļa;

8. “avārija” ir jebkāds neplānots atgadījums, tostarp ekspluatācijas kļūdas, aprīkojuma atteices vai citas kļūmes, kura sekas vai iespējamās sekas nav maznozīmīgas no aizsardzības vai kodoldrošības viedokļa;
9. “agrīnas noplūdes” ir situācijas, kurās būtu vajadzīgi ārkārtas pasākumi ārpus kodoliekārtām, bet kuru īstenošanai nav pietiekami daudz laika;
10. “lielas noplūdes” ir situācijas, kurās būtu vajadzīgi sabiedrības aizsargāšanas pasākumi, kurus nevarētu ierobežot vietā vai laikā;
11. “praktiski neiespējams” attiecībā uz kāda stāvokļa iestāšanos nozīmē, ka šāds stāvoklis ir fiziski neiespējams, vai arī ka ar augstu ticamības pakāpi uzskatāms, ka šāda stāvokļa iestāšanās varbūtība ir ārkārtīgi maza;
12. “saprātīgi sasniedzams” nozīmē, ka papildus inženierijas labas prakses prasību izpildei būtu jātiecas veikt papildu drošības vai riska samazināšanas pasākumus kodoliekārtas projektēšanā, nodošanā ekspluatācijā, ekspluatācijā vai ekspluatācijas izbeigšanā un ka šādi pasākumi būtu jāīsteno, izņemot, ja ir pierādāms, ka tie ir ārkārtīgi neproporcionāli salīdzinājumā ar to sniegtajiem drošības ieguvumiem;
13. “projekta” ir tādu apstākļu un notikumu diapazons, kuri nepārprotami ņemti vērā, projektējot iekārtu saskaņā ar noteiktiem kritērijiem tā, ka iekārta spēj tos izturēt, nepārsniedzot drošības sistēmu plānotās ekspluatācijas pieļaujamās robežas;
14. “projektēta avārija” ir avārijas stāvokļi, kuri ņemti vērā, projektējot iekārtu saskaņā ar noteiktiem kritērijiem, un kuros degvielas bojājumi un radioaktīvo materiālu noplūde nepārsniedz pieļaujamos ierobežojumus;
15. „neprojektēta avārija” ir avārija, kas ir iespējama, bet kura projektā nav pilnīgi apsvērta, jo ir uzskatīts, ka tās iespējamība ir pārāk maza;
16. “ārpusprojekta analīze” ir ārpusprojekta apstākļi, kas iegūti, pamatojoties uz inženierspriedumiem un deterministiskiem un stohastiskiem novērtējumiem, lai vēl vairāk uzlabotu kodolspēkstacijas drošību, šajā nolūkā paaugstinot spēkstacijas spējas, neradot nepieņemamas radioloģiskās sekas, izturēt avārijas, kas ir vai nu smagākas nekā projektētas avārijas, vai arī ir saistītas ar vēl citām atteicēm. Šos ārpusprojekta apstākļus izmanto, lai noteiktu vēl citus avāriju scenārijus, kas jāņem vērā projektā, un lai plānotu praktiskus noteikumus, kā šādas avārijas nepieļaut vai mazināt to sekas, ja tādas notiek;
17. “periodiska drošības pārbaude” ir atkārtots un sistemātisks esošas iekārtas drošības novērtējums, ko veic ar regulāriem intervāliem, lai risinātu novecošanas, modifikāciju, ekspluatācijas pieredzes, tehniskās attīstības un izvietojuma aspektu kumulatīvo ietekmi un kas vērsts uz to, lai nodrošinātu augsta līmeņa drošību visā iekārtas darbības laikā.”;

- (5) direktīvas 2. nodaļā pēc virsraksta „**PIENĀKUMI**” ievieto šādu iedaļu:

„1. IEDAĻA

Vispārēji pienākumi”;

- (6) direktīvas 4. panta 1. punktu groza šādi:

- (a) Ievadfrāzi aizstāj ar šādu:

”1. Dalībvalstis attiecībā uz kodoliekārtu kodoldrošību izveido un uztur valsts tiesisko, regulatīvo un organizatorisko sistēmu (turpmāk “valsts sistēma”), ar

ko nosaka pienākumus un paredz koordināciju starp attiecīgām valsts iestādēm. Valsts sistēmā jo īpaši paredz:”;

(b) panta a) punktu aizstāj ar šādu:

“(a) valsts kodoldrošības pasākumus, kas aptver visus kodoliekārtas dzīves cikla posmus, kā minēts 3. panta 4. punktā;”;

(c) panta b) punktu aizstāj ar šādu:

“(b) licencēšanas sistēmu un licenci nesaņēmušu kodoliekārtu darbības aizliegšanu;”;

(d) panta c) punktu aizstāj ar šādu:

“(c) kodoldrošības uzraudzības sistēmu;”.

(7) Direktīvas 5. panta 2. un 3. punktu aizstāj ar šādiem:

”2. Dalībvalstis garantē kompetentās regulatīvās iestādes faktisku neatkarību no nesamērīgas ietekmes uz tās lēmumu pieņemšanu, jo īpaši, kad tā veic 3. punktā noteiktos regulatīvos uzdevumus, tādējādi nodrošinot, ka drošība netiek pakļauta politiskām, ekonomiskām vai sabiedrības interesēm. Šajā nolūkā dalībvalstis nodrošina, lai valsts sistēmā būtu noteikts, ka:

a) kompetentā regulatīvā iestāde ir funkcionāli nodalīta no visām citām publiskā vai privātā sektora struktūrām, kas saistītas ar kodolenerģijas izmantošanas veicināšanu vai izmantošanu vai elektroenerģijas ražošanu;

b) kompetentā regulatīvā iestāde, veicot savus regulatīvos uzdevumus, nevēršas pēc norādēm un nesaņem norādes no citām publiskā vai privātā sektora struktūrām, kas saistītas ar kodolenerģijas izmantošanas veicināšanu vai izmantošanu vai elektroenerģijas ražošanu;

c) kompetentā regulatīvā iestāde pieņem regulatīvus lēmumus, pamatojoties uz objektīviem un verificējamiem ar drošību saistītiem kritērijiem;

d) kompetentajai regulatīvajai iestādei ir pašai savi pienācīgi budžeta piešķirumi un autonomija piešķirtā budžeta īstenošanai. Finansēšanas mehānisms un budžeta piešķiršanas process ir precīzi noteikts valsts sistēmā;

e) kompetentā regulatīvā iestāde nodarbina atbilstīgu darbinieku skaitu, kuriem ir nepieciešamā kvalifikācija, pieredze un īpašās zināšanas;

f) kompetentā regulatīvā iestāde nosaka procedūras un kritērijus personāla pieņemšanai darbā un atlaišanai no darba un interešu konfliktu nepieļaušanai un atrisināšanai;

g) kompetentā regulatīvā iestāde saskaņā ar 8. panta 2. punktu sniedz ar drošību saistītu informāciju, un šāda informācija pirms tās sniegšanas nav jāpārbauda vai jāapstiprina nevienai citai publiskā vai privātā sektora struktūrai.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka kompetentajai regulatīvajai iestādei tiek piešķirtas juridiskās pilnvaras, kas tai vajadzīgas, lai īstenotu pienākumus saistībā ar 4. panta 1. punktā aprakstīto valsts sistēmu, pienācīgu prioritāti piešķirot drošības jomai. Šajā nolūkā dalībvalstis nodrošina, ka valsts sistēmā ir paredzēti šādi galvenie regulatīvie uzdevumi:

(a) noteikt valsts kodoldrošības prasības;

- (b) pieprasīt licences turētājam ievērot valsts kodoldrošības prasības un attiecīgās licences nosacījumus;
 - (c) pieprasīt pierādīt šādu ievērošanu, tostarp direktīvas 6. panta 2. līdz 5. punktā un 8.a līdz 8.d pantā noteikto prasību ievērošanu;
 - (d) verificēt minēto ievērošanu, izmantojot regulatīvus novērtējumus un inspekcijas;
 - (e) veikt izpildes nodrošināšanas darbības, tostarp kodoliekārtas darbības apturēšanu saskaņā ar nosacījumiem, kas noteikti 4. panta 1. punktā minētajā valsts sistēmā.”;
- (8) direktīvas 6. pantu groza šādi.
- (a) panta 1. punktu aizstāj ar šādu:

”1. Dalībvalstis nodrošina, lai valsts sistēmā būtu noteikts, ka galvenā atbildība par kodoliekārtu kodoldrošību ir licences turētājam. Šo atbildību nevar deleģēt.”;
 - (b) panta 2. punktu aizstāj ar šādu:

”2. Dalībvalstis nodrošina, lai valsts sistēmā licences turētājiem būtu paredzēts pienākums kompetentās regulatīvās iestādes uzraudzībā regulāri novērtēt un verificēt, kā arī, ciktāl tas ir saprātīgi sasniedzams, nemītīgi uzlabot kodoliekārtu kodoldrošību, to īstenojot sistemātiska un verificējamā veidā.”;
 - (c) panta 3. punktu aizstāj ar šādu:

”3. Šā panta 2. punktā minētie novērtējumi ietver uz visaptverošu drošības novērtējumu balstītu verifikāciju, lai noskaidrotu, vai ir ieviesti pasākumi avāriju nepieļaušanai un avāriju seku mazināšanai, tostarp padziļinātas aizsardzības noteikumu pietiekamības verifikāciju un licences turētāju aizsardzības organizatorisko pasākumu verifikāciju, kuru atteices gadījumā darba ņēmējus un sabiedrību būtiski ietekmētu jonizējošais starojums.”;
 - (d) panta 4. punktu aizstāj ar šādu:

”4. Dalībvalstis nodrošina, lai valsts sistēmā licences turētājiem būtu paredzēts pienākums izveidot un ieviest pārvaldības sistēmas, kurās par prioritāti noteikta kodoldrošība un kuras regulāri verificē kompetentā regulatīvā iestāde.”;
 - (e) iekļauj šādu 4.a punktu:

”4a. Dalībvalstis nodrošina, lai valsts sistēmā būtu noteikts, ka, iesniedzot pieteikumu licences saņemšanai, pieteikuma iesniedzējam ir jāiesniedz detalizēti pierādījumi par drošību. Šādu pierādījumu apjoms un detalizācijas līmenis ir proporcionāls apdraudējuma iespējamajam apjomam un veidam. Tos pārskata un novērtē kompetentā regulatīvā iestāde saskaņā ar precīzi noteiktām procedūrām.”;
 - (f) panta 5. punktu aizstāj ar šādu:

”5. Dalībvalstis nodrošina, lai valsts sistēmā būtu noteikts, ka licences turētājiem jāparedz un jāuztur pietiekami finanšu resursi un cilvēkresursi ar atbilstošu kvalifikāciju, īpašajām zināšanām un prasmēm, lai licences turētāji spētu izpildīt savus pienākumus attiecībā uz kodoliekārtas kodoldrošību, kā noteikts šā panta 1. līdz 4a. punktā un šīs direktīvas 8.a līdz 8.d pantā. Šie pienākumi attiecas arī uz apakšlīgumu pamata nodarbinātajiem.”;
- (9) direktīvas 7. un 8. pantu aizstāj ar šādiem:

„7. pants

Īpašās zināšanas un prasmes kodoldrošības jomā

Dalībvalstis nodrošina, lai nolūkā iegūt, uzturēt un attīstīt mūsdienīgas un savstarpēji atzītas īpašās zināšanas un prasmes kodoldrošības jomā, valstu sistēmā būtu paredzēts, ka visām pusēm ir pienākums nodrošināt izglītības, apmācību un mācību pasākumus savam personālam, kuru darba pienākumi ir saistīti ar kodoliekārtu kodoldrošības jautājumiem un gatavību ārkārtas situācijām kodoliekārtās un reaģēšanu uz tām.

8. pants

Pārredzamība

1. Dalībvalstis nodrošina, lai darbiniekiem un sabiedrībai savlaicīgi tiktu sniegta jaunākā informācija par kodoliekārtu kodoldrošību un saistītajiem riskiem, īpaši ņemot vērā tos iedzīvotājus, kuri dzīvo kodoliekārtu tuvumā.

Pirmajā rindkopā noteiktais pienākums ietver pienākumu nodrošināt, lai kompetentā regulatīvā iestāde un licenču turētāji savās attiecīgajās atbildības jomās izstrādātu, publicētu un īstenotu pārredzamības stratēģiju, kas cita starpā ietver informēšanu par parastiem kodoliekārtu ekspluatācijas apstākļiem, neobligātas apspriedes ar darbiniekiem un sabiedrību un ziņošanu anomālu notikumu vai avāriju gadījumos.

2. Informāciju sabiedrībai dara pieejamu saskaņā ar piemērojamiem Savienības un valsts tiesību aktiem un starptautiskām saistībām ar nosacījumu, ka tas neapdraud citas, svarīgākas intereses, piemēram, drošību, kā noteikts valsts tiesību aktos vai starptautiskās saistībās.

3. Dalībvalstis nodrošina, lai sabiedrībai tiktu dotas agrīnas un reālas iespējas piedalīties kodoliekārtu licencēšanas procesā saskaņā ar attiecīgiem Savienības un valsts tiesību aktiem un starptautiskām saistībām.”;

(10) pēc 8. panta iekļauj šādu 2. iedaļu:

„2. IEDAĻA

Īpaši pienākumi

8.a pants

Kodoliekārtu drošības mērķis

1. Dalībvalstis nodrošina, lai valsts sistēmā būtu noteikts, ka kodoliekārtas projektē, izvieta, būvē, nodod ekspluatācijā, ekspluatē un izbeidz to ekspluatāciju ar mērķi nepieļaut iespējamās radioaktīvas noplūdes, šajā nolūkā:

- (a) praktiski izslēdzot visas avārijas notikumu virknes, kas izraisītu agrīnas vai lielas noplūdes;
- (b) attiecībā uz avārijām, kuras nav praktiski neiespējamās, īstenojot projektēšanas pasākumus tā, lai sabiedrības aizsargāšanai vietā un laikā ir nepieciešami tikai ierobežoti aizsargpasākumi, lai šo pasākumu īstenošanai būtu pieejams pietiekams laiks un lai šādu avāriju biežums tiktu pēc iespējas samazināts.

2. Dalībvalstis nodrošina, lai valsts sistēmā būtu noteikts, ka 1. punktā noteikto mērķi saprātīgi sasniedzamā apmērā piemēro ekspluatācijā jau esošajām kodoliekārtām.

8.b pants

Kodoliekārtu drošības mērķa īstenošana

Lai sasniegtu 8.a pantā noteikto drošības mērķi, dalībvalstis nodrošina, lai valsts sistēmā būtu noteikts, ka:

- (a) kodoliekārtu atrašanās vietu izraugās tā, lai, ja iespējams, izvairītos no ārējiem dabas vai cilvēka izraisītiem apdraudējumiem un mazinātu to ietekmi;
- (b) kodoliekārtas projektē, būvē, nodod ekspluatācijā, ekspluatē un izbeidz to ekspluatāciju, pamatojoties uz padziļinātas aizsardzības koncepciju tā, lai:
 - (i) starojuma dozas, ko saņem darbinieki un sabiedrība, nepārsniegtu noteiktās robežvērtības un lai tās būtu tik zemas, cik to saprātīgā veidā iespējams nodrošināt;
 - (ii) tiktu pēc iespējas samazināts anomālu notikumu skaits;
 - (iii) iespējama eskalācija, kas noved līdz avārijas situācijām, tiktu samazināta, uzlabojot kodoliekārtu spējas efektīvi pārvaldīt un kontrolēt anomālus notikumus;
 - (iv) anomālu notikumu un projektētu avāriju, ja tādas atgadītos, kaitīgās sekas tiktu mazinātas, lai nodrošinātu, ka tās nerada radioloģiskas sekas ārpus kodoliekārtas vai arī ka šādas radioloģiskās sekas ir maznozīmīgas;
 - (v) ja iespējams, notiktu izvairīšanās no ārējiem dabas vai cilvēka izraisītiem apdraudējumiem un lai tiktu mazināta to ietekme.

8.c pants

Metodoloģija kodoliekārtu izvietošanai, projektēšanai, būvēšanai, nodošanai ekspluatācijā, ekspluatācijai un ekspluatācijas izbeigšanai

1. Dalībvalstis nodrošina, lai valsts sistēmā būtu noteikts, ka licences turētājs, ko uzrauga kompetentā regulatīvā iestāde:

regulāri izvērtē kodoliekārtas radioloģisko ietekmi uz darbiniekiem, sabiedrību un gaisu, ūdeni un augsni gan normālos ekspluatācijas apstākļos, gan avārijas apstākļos;

- (a) nosaka, dokumentē un regulāri, proti, vismaz reizi desmit gados, novērtē kodoliekārtu projektā paredzēto, šajā nolūkā izmantojot periodiskas drošības pārbaudes, un papildina to ar ārpusprojekta analīzi, lai nodrošinātu, ka ir īstenoti visi praktiski īstenojami uzlabošanas pasākumi;
- (b) nodrošina, ka ārpusprojekta analīze aptver visas avārijas, notikumus un notikumu kombinācijas, tostarp ārējus dabas vai cilvēka izraisītus apdraudējumus un smagas avārijas, kas izraisa apstākļus, kuri nav ietverti projektētajās avārijās;
- (c) nosaka un īsteno stratēģijas, lai mazinātu gan projektētu, gan neprojektētu avāriju sekas;
- (d) īsteno smagu avāriju pārvaldības vadlīnijas visām kodolspēkstacijām un, attiecīgos gadījumos, citām kodoliekārtām, aptverot visus ekspluatācijas stāvokļus, avārijas lietotās degvielas rezervuāros un ilgtermiņa notikumus;
- (e) veic īpašu drošības pārbaudi kodoliekārtām, kuras kompetentā regulatīvā iestāde uzskata par tādām, kam saskaņā ar sākotnējām aplēsēm tuvojas

ekspluatācijas laika beigas un kurām ir pieprasīts ekspluatācijas termiņa pagarinājums.

2. Dalībvalstis nodrošina, lai valsts sistēmā būtu noteikts, ka licences piešķiršanai kodoliekārtas būvēšanai un/vai ekspluatācijai vai šādas licences pārskatīšanai jāpamatojas uz atbilstošu konkrētās vietas un iekārtas drošības novērtējumu.

3. Dalībvalstis nodrošina, lai valsts sistēmā attiecībā uz kodolspēkstacijām un, attiecīgos gadījumos, attiecībā uz pētniecības reaktoriem, kuru būvniecībai pirmo reizi iesniegts licences piešķiršanas pieprasījums, būtu noteikts, ka kompetentajai regulatīvajai iestādei ir jāpieprasa pieteikuma iesniedzējam pierādīt, ka konstrukcija ir tāda, ka reaktora aktīvās zonas bojājumu radītās sekas neizpaužas ārpus ietvēruma.

8.d pants

Gatavība ārkārtas situācijām kodoliekārtās un reaģēšana uz tām

Dalībvalstis nodrošina, lai valsts sistēmā būtu noteikts, ka licences turētājs, ko uzrauga kompetentā regulatīvā iestāde:

- (a) sagatavo un regulāri atjaunina kodoliekārtas ārkārtas situāciju plānu:
 - (i) kas pamatojas uz tādu notikumu un situāciju analīzi, kuru dēļ kodoliekārtā vai ārpus tās var būt vajadzīgi aizsargpasākumi;
 - (ii) kas tiek koordinēts ar visām citām iesaistītajām struktūrām un kurā ņemtas vērā atziņas, kas gūtas no pieredzes saistībā ar notikumiem ar smagām sekām, ja tādi ir notikuši;
 - (iii) kurā paredzēta rīcība īpašos gadījumos, kas varētu ietekmēt vairākus kodoliekārtas blokus;
 - (b) izveido nepieciešamo organizatorisko struktūru pienākumu precīzai sadalei un nodrošina nepieciešamo resursu un līdzekļu pieejamību;
 - (c) ievieš pasākumus darbību koordinēšanai kodoliekārtā un sadarbībai ar iestādēm un aģentūrām, kas atbildīgas par reaģēšanu visos ārkārtas gadījuma posmos, kuri būtu regulāri praktiski jāizmēģina;
 - (d) paredz gatavības pasākumus darbiniekiem kodoliekārtā saistībā ar iespējamām anomāliem notikumiem un avārijām;
 - (e) paredz pasākumus pārrobežu un starptautiskai sadarbībai, tostarp iepriekšnoteiktus pasākumus ārējas palīdzības saņemšanai kodoliekārtā, ja tas vajadzīgs;
 - (f) organizē ārkārtas reaģēšanas centru kodoliekārtā, kas ir pietiekami aizsargāts pret dabiskiem apdraudējumiem un radioaktivitāti, lai būtu nodrošināta tā apdzīvojamība;
 - (g) veic aizsargpasākumus ārkārtas gadījumā, lai mazinātu jebkādu ietekmi uz cilvēku veselību, gaisu, ūdeni un augsni.”;
- (11) pēc 2. nodaļas iekļauj 2.a nodaļu:

“2.a NODAĻA

PROFESIONĀLIZVERTĒŠANA UN VADLĪNIJAS

8.e pants

Profesionālizvērtēšana

1. Dalībvalstis vismaz reizi desmit gados sagatavo periodiskus pašnovērtējumus par valsts sistēmu un kompetentajām regulatīvajām iestādēm un aicina veikt starptautisku profesionālizvērtēšanu par attiecīgiem savas valsts sistēmas segmentiem un kompetentajām regulatīvajām iestādēm ar mērķi pastāvīgi uzlabot kodoldrošību. Visu profesionālizvērtēšanu rezultātus paziņo dalībvalstīm un nosūta Komisijai, kad tie kļūst pieejami.

2. Dalībvalstis ar kompetento regulatīvo iestāžu atbalstu periodiski un vismaz reizi sešos gados organizē tematisku profesionālizvērtēšanu sistēmu un vienojas par īstenošanas termiņiem un kārtību. Šajā nolūkā dalībvalstis:

- (a) kopīgi un ciešā sadarbībā ar Komisiju izraugās vienu vai vairākas konkrētas tēmas, kas saistītas ar kodoliekārtu kodoldrošību. Ja dalībvalstīm šajā punktā noteiktajā laikā neizdodas kopīgi izraudzīties vismaz vienu tēmu, profesionālizvērtējamās izraugās Komisija;
- (b) pamatojoties uz šīm tēmām, ciešā sadarbībā ar licenču turētājiem sagatavo valstu novērtējumus un publisko rezultātus;
- (c) kopīgi nosaka metodoloģiju, organizē un veic b) apakšpunktā minēto valstu novērtējumu rezultātu profesionālizvērtēšanu, kurā uzaicina piedalīties Komisiju;
- (d) publisko c) apakšpunktā minēto profesionālizvērtēšanu rezultātus.

3. Katra dalībvalsts, uz kuru attiecas 2. punktā minētā profesionālizvērtēšana, savā teritorijā gādā par tādu attiecīgu tehnisko ieteikumu plānošanu un īstenošanas veidu, kuri izriet no profesionālizvērtēšanas procesa, un par to informē Komisiju.

4. Ja Komisija konstatē ievērojamas novirzes no to tehnisko ieteikumu īstenošanas, kas izriet no profesionālizvērtēšanas, vai to īstenošanas aizkavējumus, Komisija uzaicina neiesaistīto dalībvalstu kompetentās iestādes organizēt un īstenot verifikācijas misiju, lai gūtu pilnīgu pārskatu par situāciju un informētu iesaistītās dalībvalstis par iespējamiem pasākumiem konstatēto trūkumu novēršanai.

5. Gadījumā, ja notiek avārija, kuras rezultātā notiek agrīna vai liela noplūde, vai anomāls notikums, kas izraisa situācijas, kad nepieciešami ārkārtas pasākumi ārpus kodoliekārtas vai sabiedrības aizsargāšanas pasākumi, attiecīgā dalībvalsts saskaņā ar 2. punktā noteikto sešu mēnešu laikā uzaicina attiecīgās kodoliekārtas veikt profesionālizvērtēšanu un uzaicina tajā piedalīties Komisiju.

8.f pants

Kodoldrošības uzlabošanas vadlīnijas

Pamatojoties uz profesionālizvērtēšanām, kas veiktas saskaņā ar 8.e panta 2. punktu, un no tām izrietošajiem tehniskajiem ieteikumiem, dalībvalstis saskaņā ar pārredzamības un kodoldrošības pastāvīgas uzlabošanas principiem un ar kompetento regulatīvo iestāžu atbalstu kopīgi izstrādā un nosaka vadlīnijas attiecībā uz īpašajām tēmām, kas minētas 8.e panta 2. punkta a) apakšpunktā.”;

- (12) pēc 2.a nodaļas ievieto šādu nosaukumu:

„2.b NODAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI”;

- (13) direktīvas 9. panta 3. punktu svītrot;
- (14) pēc 9. panta iekļauj šādu 9.a pantu:

"9.a pants

Sankcijas

Dalībvalstis nosaka noteikumus par sankcijām, ko piemēro par tādu valsts noteikumu pārkāpšanu, kas pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, un veic visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu to īstenošanu. Paredzētajām sankcijām jābūt iedarbīgām, samērīgām un atturošām. Dalībvalstis par šiem noteikumiem vēlākais līdz *[ierakstīt datumu – šim datumam jāatbilst transponēšanas termiņam, kas noteikts šā priekšlikuma 2. pantā]* informē Komisiju un bez kavēšanās informē to par visiem turpmākajiem šādu noteikumu grozījumiem.”;

- (15) direktīvas 10. pantā pēc 1. punkta pievieno šādu 1.a punktu:

"1.a Šīs direktīvas transponēšanas un īstenošanas pienākumi, kas noteikti tās 6., 8.a, 8.b, 8.c, 8.d un 9.a pantā, neattiecas uz Īriju, Kipru, Luksemburgu un Maltu, ja vien minētās valstis nepieņem lēmumu attīstīt kādas ar kodoliekārtām saistītas darbības, kurām to jurisdikcijā jāsaņem licence.

2. pants

1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības vēlākais līdz *[likumdošanas procesa laikā šeit jāievieto transponēšanas termiņš]*. Dalībvalstis šo noteikumu tekstus tūlīt dara zināmus Komisijai.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos iekļauj atsauci uz šo direktīvu vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka paņēmienus, kā izdarāma šāda atsaucē.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus savu tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva, un jebkurus turpmākus grozījumus minētajos tiesību aktos.

3. pants

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

4. pants

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*